

2024-06-07

Sammanträde med: **Barn-, utbildnings- och kulturnämnden**

Tid: 2024-06-19 kl 08:30

Plats: Sal Flen, Stadshuset Flen

Peter Munter
Ordförande*Sabina Dernelid*
Sekreterare***Information/Diskussion*****Kl. 08.30 – 09.00** Ordförande och förvaltningschef informerar**Kl. 09.00 – 09.30** Goda exempel: Förskola, förskolechef Carina Lukic och förskolechef Marie Magnusson**Kl. 09.30 – 09.35** Information om kommande verksamhetsbesök, skolchef Henrik Ljungqvist**Kl. 09.35 – 09.50** Fika**Kl. 09.50 – 09.55** Information om Guldtrappan, skolchef Henrik Ljungqvist**Kl. 09.55 – 10.00** Information om utskick av folder Politiska ledare om komplexa utmaningar**Kl. 10.00 – 11.10** Månadsrapport 5, 2024**Kl. 11.10 – 11.55** Föredragning: Nämndrapport 2, economichef Jeanette Lijesnic och tidigare förvaltningschef Lena Furén**Kl. 11.55 – 12.05** Föredragning: Dimensionering och planering av gymnasieskolan, tidigare förvaltningschef Lena Furén**Kl. 12.05 – 12.15** Föredragning: Riktat stöd, skolchef Henrik Ljungqvist**Kl. 12.15 – 13.15** Gemensam lunch på plats**Kl. 13:15 -** **Beslut**

ÄRENDEN

Justering

Punkt	Ärende	Ärendemening
1.	BUK/2024:1	Månadsrapport 5, 2024 <ul style="list-style-type: none">- Kränkande behandling- Trygghetsrapportering- Tillsyner och granskningar- Återrapportering av risk- och konsekvensanalys gällande flytt av verksamhet inom förskola
2.	BUK/2024:140	Nämndrapport 2, 2024 Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
3.	BUK/2024:120	Utredning faktisk lokalkostnad och byggnadspeng
4.	BUK/2024:89	Yttrande för remiss av motion om strukturbidrag för ökad tillväxt
5.	BUK/2023:405	Primära samverkansavtal gymnasieutbildning (dimensionering)
6.	BUK/2024:125	Skolverket riktat stöd
7.	BUK/2024:15	Anmälningssärenden
8.	BUK/2024:4	Delegationsbeslut
9.	BUK/2024:3	Inkomna klagomål
10.	BUK/2024:2	Inkomna synpunkter

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Sabina Dernelid

DIARIENR BUK/2024:1

Månadsrapport 5, 2024**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att lägga redovisad månadsrapport till handlingarna.

Sammanfattning

Tidigare förvaltningschef Lena Furén och skolchef Henrik Ljungqvist ger månadens rapport med uppföljning av ärenden.

Kränkande behandling

Redovisning av antalet anmälda ärenden av kränkande behandling, jämförelser med tidigare perioder och en kort analys av anmälningarna.

Trygghetsrapportering

Information om månadens inkomna säkerhetsrelaterade ärenden samt vidtagna åtgärder kopplat till dessa ärenden.

Tillsyner och granskningar

Information om aktuella tillsyner och granskningar i Barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamheter.

Återrapportering av risk- och konsekvensanalys gällande flytt av verksamhet inom förskola

En av åtgärderna för budget 2024 innebär att förskolelokaler avvecklas och verksamhet flyttar till nya lokaler. Risk- och konsekvensanalys för åtgärden presenteras.

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Sabina Dernelid
Verksamhetsstrateg

Skickas till:
Akt

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Sabina Dernelid

DIARIENR BUK/2024:140

Nämndrapport 2, 2024 Barn-, utbildnings- och kulturnämnden**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att lägga nämndrapport 2 till handlingarna, samt

att förändra återrapportering av avvikelser som beslutades i samband med bokslut 2023 så att återrapporteringen framöver sker i samband med ordinarie uppföljning i nämndrapporter och bokslut i enlighet med Flens kommuns styrmodell, samt

att återrapportering av status på ekonomi och barn- och elevantal sker i månadsrapport vid varje nämndsammanträde.

Sammanfattning

Nämndplan 2024–2027 med internkontroll och budget 2024 utgår ifrån kommunens strategiska plan med mål, indikatorer och ekonomi. Barn-, utbildnings- och kulturnämnden följer upp Nämndplanens mål och ekonomi fyra gånger per år via nämndrapporter till Kommunstyrelsen enligt riktlinjer för styrning och ledning i Flens kommun. Nämndplanens indikatorer följs upp i nämndrapport 3 (delårsrapport) och i årsredovisning.

I samband med bokslut 2023 beslutade Barn-, utbildnings- och kulturnämnden att införa avvikelserrapportering för större avvikelser samt vidtagna och planerade åtgärder samt effekter med insatserna.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen har sedan dess infört nya rutiner och förändrat vissa arbetssätt för att kunna rapportera enligt beslutet. Då rapporteringen av avvikelser enligt beslutet går vid sidan om ordinarie uppföljningsarbete har det inneburit ett relativt stort merarbete för chefer, rektorer och förvaltningskontor. Då siffror från ekonomi levereras bara några

dagarna innan nämnden ger det ingen möjlighet att hinna få fram alla uppgifter till så tät rapportering. Att utöver det hinna vidta och planera åtgärder och se effekter av dessa är omöjligt på de få dagar som uppgifterna finns om de hinner inkomma. Detta innebär att rapporteringen, samtidigt som den skapar extra arbete, heller inte ger önskat resultat. Det är redan idag svårt att hinna få ut alla siffror ur system och se effekter till varje nämndrapport. Idag är det cirka två månader mellan varje uppföljningstillfälle (nämndrapport) och därtill kommer deadlines i alla led och hålltider såsom tider då kallelse ska skickas ut som förkortar tiden ytterligare.

Mot bakgrund av detta och de extra kostnader som avvikelserapporteringen ger upphov till föreslår förvaltningen att avvikelserapporteringen framöver genomförs inom ordinarie uppföljning i nämndrapporter och bokslut.

Mål

Arbete för att nå mål i nämndplan bedöms vara påbörjade för samtliga mål men all uppföljning ligger efter i och med att budget beslutades tre månader senare än planerat. Det innebär att underlag inkommit senare och att analys av detta fortfarande pågår. Förseningen kommer sannolikt att vara kännbar året ut.

Ekonomi

Utfallet mot budget till och med maj månad visar på en negativ budgetavvikelse på cirka 5 miljoner kronor. Det beror framförallt på den utbetalning av 6,3 miljoner kronor som gjorts till fristående verksamheter med anledning av förra årets underskott.

Prognos för helår är en budgetavvikelse på - 35 743 000 kronor. Det har varit ett par tuffa år ekonomiskt sett och förra årets budgetöverskridande med cirka 15 miljoner kronor som resulterade i utbetalningen på 6,3 miljoner kronor gav ett svårt utgångsläge inför 2024. Barn- och elevunderlaget fortsätter att minska och kommer så att göra flera år framöver vilket ger fortsatt minskade intäkter.

Det pågår ett stort omställningsarbete i barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamheter i syfte att hitta möjliga lösningar att minska kostnader och arbeta efter de åtgärdsplaner som finns utan att säkerhetsrisk uppstår för varken barn, elever eller personal.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen klarar inte att med ren verkställighet genomföra tillräckliga åtgärder såsom personalomställning för att få budget i balans. Det minskade antalet barn och elever är utspritt på olika enheter och det går inte att minska på personal i den utsträckning som krävs.

Fler åtgärder kommer att krävas om barn-, utbildnings- och kulturnämnden ska kunna gå med budget i balans de närmsta åren. Antalet enheter behöver minska och anpassas till antalet barn och elever.

Alla eventuella åtgärder får effekt först långt senare och barn- och elevunderlaget minskar kraftigt även 2025 vilket sannolikt ger en minskad rambudget även för nästa år. När förskolor och skolors budget överskrids

behöver lika mycket pengar betalas ut till alla fristående verksamheter vilket innebär att ett redan svårt ekonomiskt läge förvärras för varje år som går.

Personal

Sjukfrånvaron under perioden ligger i nivå med samma period föregående år. Det har skett en liten ökning av långtidsfrånvaron. Enheter med högre rapporterad sjukfrånvaro än 8 % är folkbibliotek, fritidsklubbar och fritidsgårdar och förskoleområde 1 och 2 och Bruksskolan.

Beslutsunderlag

- Strategisk plan 2024–2027 med budget 2024
- Riktlinje för styrning och ledning – Flens kommun styrmodell
- Nämndplan 2024–2027 med budget 2024 Barn-, utbildnings- och kulturnämnden

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Sabina Dernelid
Verksamhetsstrateg

Skickas till:
Kommunstyrelsen
Akt

Nämndrapport 2 2024

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden

1. Uppföljning mål	2
Flen - en tillväxtkommun	2
Flen - där människor får växa och ta plats	5
Flen - för trygghet genom hela livet	6
Uppföljning av projekt för höjd utbildningsnivå - Kompetenscentra	6
Uppföljning av barn- och elevantal (och personalantal)	7
Uppföljning av risker och konsekvenser med sänkt grundbelopp i elevpeng	7
2. Uppföljning ekonomi	11
3. Uppföljning personal	15
4. Förbättringsförslag till nämnd	16
Konsekvenser av månatlig uppföljning	16
5. Åtgärdsplan	17

1. Uppföljning mål

Flen - en tillväxtkommun

Nämndmål	Status mål:
Få fler barnfamiljer att välja Flens kommun genom att stärka attraktionskraften och synliggöra förbättringar inom Barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamheter.	Påbörjat
Ansvarig processägare: Förvaltningschef	

Status på tillgänglighet på webb och e-tjänster:

- Att söka information på vår webbplats är lättillgängligt utifrån lokalisering och kontaktuppgifter. Det finns även en beskrivning av vad som är skillnaden mellan kommunal och fristående verksamhet.
- Verksamheten utvecklar successivt e-tjänster för att underlätta för våra medborgare och medarbetare att hantera ärenden inom barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamheter. Idag (240530) har vi totalt 16 e-tjänster.

Integrerad studie- och yrkesvägledning är ett pågående arbete på högstadiet och gymnasiet, inte minst genom IMY (yrkesintroduktionsprogrammet), där vi också kan se resultat genom

att elever exempelvis fått jobb under och efter sin gymnasietid. I grundskolan fortsatt låg aktivitet, vilket är något vi ska se över inför läsåret 24/25. På Stenhammarskolan planeras en utökning av SYV-tjänst (studie- och yrkesvägledare), vilket kommer att gynna studie- och yrkesvägledning i de yngre åldrarna. Övergripande processledare för studie- och yrkesvägledningsfrågor har varit på grundskolorna utanför tätort och deltagit på föräldramöten och informerat under vårterminen.

Kulturskolan prioriterar att arbeta med att främja tillgänglighet och jämlikhet genom uppsökande verksamhet, lovaktiviteter, öppen verksamhet, prova på-kurser och genom samarbete med grundskolorna. Kulturskolan arbetar för att synliggöra verksamheten för alla elever inom kommunen. Kulturskolans olika elevgrupper kräver olika arbetsätt och resurser. De erbjuder en rik utåtriktad verksamhet i form av föreställningar, konserter och utställningar.

Kulturenheten arbetar med att tillgängliggöra mötesplatser och möten för och med kultur, synliggöra kulturen i Flens kommun, synliggöra konsten i Flens kommun och främja kultur av och med barn och unga.

Inga resultat går ännu att utläsa och insatserna för att nå mål bedöms i nuläget som påbörjade. Uppföljning sker med VEPAQ-metoden (månadsvis uppföljning av verksamhet, ekonomi, personal, arbetsmiljö och kvalitet).

Under våren genomfördes ett omställningsarbete av lokaler i Bildningscentrum Stenhammar. Kommunikation i samband med det arbetet har synliggjort brister som gett oss underlag för att kunna ta fram nya rutiner. Ett förbättringsarbete inom kommunikation och delaktighet påbörjas därför inom kort. Det omfattar arbete mellan verksamheter och det centrala förvaltningskontoret och leds av verksamhetsstrateg.

Uppföljning vad gäller arbetsmiljö och attraktiv arbetsgivare genomförs med hjälp av arbetsmiljöbarometer (Agerus). Uppföljning sker också av sjukfrånvaro, tillbud och arbetsskador. Arbetet genomförs efter ett årshjul för systematiskt arbetsmiljöarbete och enligt modellen FriskaFlen (Flens kommuns gemensamma arbete för att främja friska arbetsplatser med stöd av Sunt Arbetsliv som är en ideell förening driven i samverkan mellan kommun- och regionsektorns fackliga organisationer och arbetsgivare).

Tillbud och arbetsskador under perioden januari -april:

ÅR (period januari till och med april)	Tillbud	Arbetsskador
2024	80	23
2023	61	20

Vi ser en ökning av både tillbud och arbetsskador under aktuell period år 2024 jämfört med år 2023. Ökningen av anmälda tillbud 2024 är i februari och mars. År 2023 skedde en ökning under mars. En ökning av tillbud är i sig inte negativt. Det verkar främjande för chefer och medarbetare och gör att de tillsammans kan undanröja olika hinder i sina verksamheter och på så sätt förebygga arbetsskador.

Anmälda arbetsskador år 2024 är 20 stycken utan frånvaro och 3 stycken med frånvaro samma period 2023 var fördelningen 16 stycken utan frånvaro och 4 stycken med frånvaro. Majoriteten skador utan frånvaro är anmälda inom grundskolan år 2024. Denna statistik följs upp i kommande nämndrapporter för att sedan analyseras på helår i samband med bokslut 2024.

Lönesamtal och lönesättning har genomförts under perioden, vilket har skett överlag kvalitativt enligt avstämningar med de två största arbetstagarorganisationerna inom barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen.

Under april och maj har omställningsarbete pågått med anledning av arbetsbrist på grund av det minskade barn- och elevunderlaget. Det berör cirka 31 tillsvidareanställda medarbetare, främst elevhandledare/elevassistenter och barnskötare utan utbildningsexamen. Planen är att alla berörda ska få besked innan midsommar.

Nämndmål	Status mål:
Öka andelen lärare i Flens kommun som utbildas vid det digitala lärcentret Edtech och som implementerar sina nya kunskaper i klassrummet så att 100 % av alla lärare är utbildade år 2027.	Påbörjat
Ansvarig processägare: Skolchef	

Samtliga lärare på PW-gymnasiet, samt skolledare och administratörer har genomgått utbildning i AI i Edtechs regi. Flera lärare har börjat använda AI, och även VR. Vi har lärare som tillsammans med externa aktörer utvecklar appar för undervisning. Avseende VR i

undervisningen ser vi resultat i de yngre åren, inte minst genom att eleverna utvecklar sitt språk. AI är nytt, men kommer att generera resultat, bland annat i form av en lägre arbetsbörda för lärare.

Flen - där människor får växa och ta plats

Nämndmål	Status
Andelen 3-5 åringar som är inskrivna i förskolor i Flens kommun ska öka så att Flens kommun är bland topp 25 % av alla kommuner i Sverige år 2027.	Påbörjat
Ansvarig processägare: Skolchef	

Förskolan i Flens kommun är attraktiv, och har bra rykte och nöjdhet. Detta visar sig bland annat i de brukarundersökningar som genomförs. Vi har en hög grad av behöriga förskollärare, vilket borgar för fortsatt hög kvalitet.

Vi arbetar enligt de lagkrav som finns kring ökad närvaro i förskolan, med kontakt i början av varje termin, via mail och telefonsamtal. Vi kan inte se någon effekt ännu. Skolinspektionen kommer att göra en tematisk tillsyn kring detta på Sjögårdens förskola under hösten 2024.

På öppna förskolan möter vi, bland annat genom en kulturtolk, även vårdnadshavare som av olika skäl inte har sina barn i förskolan. Det utbytet av information är värdefullt, och vi kan se att intresset ökar, även om vi inte kan redovisa det i statistik.

Nämndmål	Status
Att minst 95 % av eleverna i årskurs 3 ska bli godkända i alla delprov på de nationella proven i matematik, svenska och svenska som andraspråk år 2027.	Påbörjat
Ansvarig processägare: Skolchef	

Vi bygger en organisation för tidiga insatser, i den mån det är möjligt, för att nå detta mål. Vi bör kunna se resultat vårterminen 2025.

Flen - för trygghet genom hela livet

Nämndmål	Status
Att andelen elever som känner sig trygga i skolan helt och hållet eller till stor del ska öka så att Flens kommun är bland topp 25 % av alla kommuner i Sverige år 2027.	Påbörjat
Ansvarig processägare: Verksamhetschef Barn- och elevhälsa	

Arbete med trivselledare i syfte att skapa trygga skolmiljöer fortsätter. Trivselledare är ett bra sätt att strukturera rastverksamhet och bidrar till ökad trygghet. Eftersom även andra åtgärder har satts in parallellt, och man har arbetat mot kränkningar, så är det svårt att urskilja exakt vad som har bidragit, och belägga detta statistiskt. Men genom beprövad erfarenhet kan vi konstatera att trivselledare är effektivt och främjande.

Omorganisationen på Stenhammarskolan syftar till att skapa ett bättre klimat för samtliga elever på skolan.

Uppföljningen av kränkingsärenden sker nu närmare rektorerna, med krav på leverans av åtgärder.

Vi har fältassistenter från socialtjänsten som är närvarande på Stenhammarskolan ofta och rör sig bland eleverna. Ingen data på mätt effekt på trygghet än.

Vi har påbörjat samarbetet med socialtjänsten för ett ökat trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Vi kan se effekt på arbetet först höstterminen 2025.

För att stärka arbetet med ökad trygghet har en ansvarig på förvaltningsnivå fått i uppdrag att ansvara för barnrättsperspektivet och ungdomars delaktighet och inflytande från och med höstterminen 2024.

Uppföljning av projekt för höjd utbildningsnivå - Kompetenscentra

Arbetet med kompetenscenter pågår och styrgrupp och arbetsgrupp har genomfört uppstartsmöte för att skapa samsyn kring uppdraget. Styrgrupp och arbetsgrupp finns etablerad med representanter från näringsliv och arbetsförmedling. Avseende processledare har denne tackat nej till uppdraget och på kommunledningsgruppens möte den 14 juni kommer nytt förslag diskuteras för att driva arbetet framåt.

Uppföljning av barn- och elevantal (och personalantal)

	Denna period (april)	Föregående period
Antal medarbetare på BUK (inkl. visstid och tim)	558* (371 tillsvidare, 117 visstid och 70 tim.)	552
Antal barn i kommunala förskolor	485	482
Antal elever i kommunala grundskolor	1186 (+15 anpassad grundskola)	1188 (+15 anpassad grundskola)
Antal elever i kommunal gymnasieskola	167	170

*Totalt har tillsvidareanställningar ökat på hela förvaltningen med två tjänster mellan januari till april. Förändringen beror på att två förskollärare på Kungsfågeln blev tillsvidareanställda när deras legitimationer kommit. Biblioteket har fyra ungdomar anställda som timvikarier. Ungdomsanställningar finansieras med projekt pengar.

Uppföljning av risker och konsekvenser med sänkt grundbelopp i elevpeng

I samband med budget 2024 presenterade förvaltningen en risk- och konsekvensanalys av vad som kan komma att ske om grundbeloppet i elevpengen sänks. Då detta sedan skedde följs risk- och konsekvensanalysen upp i samband med nämndrapporter och bokslut 2024.

	Risk	Riskvärde	Bedömning av nuläge kopplat till risk
Övergripande			
	Att överkapaciteten i lokaler leder till att personal behöver sägas upp.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Cirka 30 tillsvidareanställda medarbetare berörs av omställning.
Skollagen, Barnkonventionen	Att minskade personalresurser leder till att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Skollagen, måluppfyllelse	Att förutsättningarna för att genomföra det kompensatoriska uppdraget* i skola och förskola minskar till följd av ökade lokalkostnader.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.

Måluppfyllelse	Att bibehålla lokalytor och minskat barn- och elevunderlag leder till att vi inte uppfyller mål i hållbarhetsprogrammet om lokalyta per barn och elev.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Det finns inga uppdaterade siffror på detta då omorganisation och flytt av verksamheter pågår.
Hälsa, måluppfyllelse	Att barn och elevers hälsa och lärande påverkas negativt när arbetsbelastningen för personal ökar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Arbetsmiljöfaktorer spelar in på upplevd stress och barn och unga känner av vuxnas stressnivåer men vi saknar mätverktyg för att följa upp det.
Kvalité, måluppfyllelse, trygghet	Att målen i nämndplan inte uppfylls och utfall på indikatorer försämras.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma. Indikatorer följs upp i samband med delår.
Ekonomi	Att icke godkända lokaler som kräver renovering för att kunna användas leder till ökade kapitalkostnader och eventuella viteskostnader.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Lokalerna för Brogetorps förskola avvecklas från 1 augusti vilket innebär att det inte blir några viteskostnader för denna lokal. För övriga lokaler med renoveringsbehov finns ännu ingen status.
Säkerhet	Att kris- och säkerhetsarbetet blir lidande när personal har svårt att lämna sitt ordinarie arbete för att till exempel delta i utbildningar och kontinuitetsplanering.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Kris- och säkerhetsarbetet har blivit lidande då personal ej prioriterat dessa frågor i sitt ordinarie arbete. Detta då arbete med omställning och budget prioriterats.
Kvalité, Service	Att personalminskning leder till att kvalitetsarbete, utveckling och stöd till verksamheter på huvudmannanivå försämras.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	Fokus och allokering av personalresurser har använts övervägande till ekonomiarbete och omställningar vilket lett till att kvalitets- och utvecklingsarbete behövt prioriteras ner och skjutas fram.

Effektivitet	Att vi inte använder resurser effektivt leder till att möjligheten att arbeta med effektiviseringar och kvalitet minskar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	Fokus och allokering av personalresurser har använts övervägande till ekonomiarbete och omställningar vilket lett till att möjligheten att arbeta med effektivisering och kvalitet minskat.
Måluppfyllelse	Att vi inte uppfyller målen i kommunens styrdokument som exempelvis strategisk plan och hållbarhetsprogrammet.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 2 Riskvärde: 8	För tidigt att bedöma. Följs upp inom ordinarie uppföljning.
Arbetsmiljö			
Arbetsmiljö	Att personalminskning leder till att tillbud och arbetsskador ökar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Vi ser en ökning under perioden januari-april 2024 jämfört med samma period 2023 vad gäller tillbud och arbetsskador
Arbetsmiljö	Att personalminskning leder till ökad sjukfrånvaro till följd av ökad arbetsbelastning.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Arbetsmiljö, kvalitet	Att personal lämnar organisationen leder till att vi tappar kompetens.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	Flera barnskötare som behöver lämna sina tjänster har lång erfarenhet och goda kunskaper. Vi kan ännu inte se om kompetens samtidigt ökat genom kompetensväxling i och med att det blir fler lärare och färre elevassistenter.
Arbetsmiljö	Att arbetsmiljön försämras och leder till att det blir svårt att rekrytera personal.	Sannolikhet: 3 Konsekvens: 4 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.
Arbetsmiljö	Att arbetsbelastningen för chefer ökar kan leda till höjd sjukfrånvaro.	Sannolikhet: 3 Konsekvens: 4 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma, men chefscoaching har startat under denna period.

Förskola			
Måluppfyllelse	Att personalminskning leder till sämre kvalitet som gör att det blir ännu färre barn i förskolan och att närvaron i förskolan minskar än mer.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Måluppfyllelse	Att svårigheten att rekrytera behörig personal leder till att andelen behöriga förskollärare minskar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Kvalité	Att personalminskning leder till försämrade förutsättningar för kvalitet i förskolan när omsorg och säkerhet behöver prioriteras (till exempel minskad planeringstid för personal).	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Service, kvalité	Att personalminskning leder till att service till vårdnadshavare gällande barnomsorg försämras (till exempel att barn kan behöva starta sin dag på en förskola och avsluta sin dag på en annan närliggande förskola).	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.
Skola			
Måluppfyllelse	Att svårigheten att rekrytera behörig personal leder till att andelen behöriga lärare minskar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Måluppfyllelse	Att personalminskning leder till att elevfrånvaron ökar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Kultur och fritid			
Hälsa	Att den tilldelade ramen endast täcker drift av lagstadgad kärnverksamhet och att frivillig verksamhet försvinner eller minskar (till exempel kulturskola, fritidsgårdar, ungdomsmottagning, föreningsbidrag och viss kulturverksamhet)	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 4 Riskvärde: 16	För tidigt att bedöma.
Hälsa, säkerhet	Att minskade fritidsaktiviteter (till exempel vid minskade eller borttagna föreningsstöd, minskad verksamhet för fritidsgårdar) leder till att otryggheten i kommunen ökar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.
Hälsa	Att möjlighet till fritidsaktiviteter minskar leder till att barnens psykiska och fysiska hälsa försämras.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.

Trygghet, säkerhet	Att det gemensamma skyddsnetet för ungdomar i Flens kommun försämras när samverkan prioriteras bort till följd av minskade personalresurser (Idag samarbetar olika verksamheter för tryggare fritid för unga, till exempel Ungdomsyrån).	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.
Mat och måltider			
Hälsa, Måluppfyllelse	Att personalminskning leder till att Måltidsservice service till verksamheter försämras (till exempel att pedagogisk personal kan behöva hjälpa till vid behov).	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 3 Riskvärde: 12	För tidigt att bedöma.
Måluppfubnu616485 38415159 yllelse	Att Måltidsservice får svårt att prioritera ekologisk mat på grund av ekonomiska förutsättningar.	Sannolikhet: 4 Konsekvens: 2 Riskvärde: 8	Med det pris per barn/elever som gäller för 2024 kommer det vara svårt att prioritera ekologiska livsmedelsinköp för att öka andelen ekologiskt.
Service	Att färre barn äter maten som erbjuds i skola och förskola när Måltidsservice behöver ändra meny efter ekonomiska förutsättningar (till exempel andra proteinkällor, enbart vatten som måltidsdryck).	Sannolikhet: 3 Konsekvens: 3 Riskvärde: 9	För tidigt att bedöma.
	Att personalminskning leder till att färre pedagoger äter pedagogisk lunch med eleverna, vilket leder till att färre elever äter en fullvärdig lunch.	Sannolikhet: 2 Konsekvens: 3 Riskvärde: 6	För tidigt att bedöma.
	Att personalminskning leder till att färre pedagoger äter pedagogisk lunch med eleverna, vilket i sin tur leder till otrygg miljö.	Sannolikhet: 2 Konsekvens: 4 Riskvärde: 8	För tidigt att bedöma.

2. Uppföljning ekonomi

Det har varit ett par tuffa år ekonomiskt sett. Förra året gjordes ett budgetöverskridande med cirka 15 miljoner kronor. När de kommunala skolorna och förskolorna gör av med mer pengar än budgeterat behöver samma summa betalas ut till alla fristående verksamheter i efterhand. Att budget överskreds med cirka 15 miljoner medförde alltså att en utbetalning på cirka 6 miljoner kronor nu behövt göras till de fristående skolorna i kommunen.

Utgångsläget inför 2024 med minskad budget och därtill återbetalning blir därför en stor utmaning. Elevunderlaget fortsätter att minska och kommer så att göra även ett antal år framöver vilket innebär att barn- och elevpeng, skolor och förskolors resurser, kommer att minska för varje år.

Stora förändringar behöver genomföras för att krympa verksamheter så att de passar in i de ekonomiska resurser som tilldelats nämnden. Det pågår lokalomställningar men då hyresavtal löper på kommer majoriteten kostnader inte att försvinna från nämnden utan flyttas runt mellan olika verksamheter. När lokaler flyttas från skolverksamhet innebär det lägre hyra för skolor vilket ger påverkan på de pengar som fördelas ut till fristående skolor.

Det pågår även personalomställningar men det är svårt att veta hur och när effekten av detta uppstår. Om personer vid varsel går till andra jobb så uppstår effekt tidigare än om de inte gör det. Prognosen har därför varit ytterst svår att lägga och är osäker i och med detta. Åtgärder presenteras listade under rubriken *Åtgärdsplan*.

Tkr	Utfall 2024-05- -31	Budget 2024-05- -31	Av- vikelse	Budget helår	Prognos, helår	Av- vikelse	Avvikelse i %
Nämnd- och styrelseverksamhet	395	703	308	1 687	941	746	44,2 %
Allmän kulturverksamhet, övrigt	1 208	1 462	255	3 444	3 444	0	0,0 %
Bibliotek	4 191	4 483	292	10 623	10 623	0	0,0 %
Musikskola / Kulturskola	3 576	3 879	304	8 719	9 162	-443	-5,1 %
Fritidsgårdar	1 838	1 174	-663	2 742	3 774	-1 032	-37,6 %
Öppen förskola	415	552	137	1 223	1 123	100	8,2 %
Förskola	40 331	40 835	503	83 759	92 160	-8 401	-10,0 %
Pedagogisk omsorg	826	853	28	2 048	2 048	0	0,0 %
Fritidshem	8 471	8 124	-347	16 973	17 374	-402	-2,4 %
Förskoleklass	6 820	6 574	-247	13 646	15 753	-2 106	-15,4 %
Grundskola	97 361	92 425	-4 936	187 854	208 631	-20 778	-11,1 %
Anpassad grundskola	6 957	7 250	292	15 692	16 165	-473	-3,0 %
Gymnasieskola inkl vux	3 4199	34 118	-81	75 831	76 990	-1 159	-1,5 %
Anpassad gymnasieskola	4 781	3 632	-1 149	8 717	11 410	-2 693	-30,9 %
BUK förvaltning	5 354	8 153	2 800	19 820	18 861	959	4,8 %
Ungdomsmottagning	87	-4	-92	-10	-10	0	0,0 %
Kompassen	97	-62	-159	-212	-212	0	0,0 %
Måltidsservice	4 225	4 043	-181	5 285	5 346	-62	-1,2 %
Föreningsbidrag	3 607	1 496	-2 110	3 580	3 580	0	0,0 %

Totaler	224 738	219 690	-5 047	461 420	497 163	-35 743	-7,7 %

Förklaring, analys och vidtagna åtgärder till ev. budgetavvikelse:

Utfallet till och med maj månad visar på en negativ budgetavvikelse om 5 miljoner kronor. Detta beror på att en utbetalning på 6,3 miljoner kronor har gjorts till friskolor i kommunen med anledning av föregående års underskott.

Föreningsbidrag för hela året har betalats ut vilket ger ett underskott för perioden men kommer att räta upp sig under året.

Köpta platser har varit dyrare än beräknat främst inom förskola, fritidshem, grundskola samt anpassad gymnasieskola. Av kommunens egna förskolor och skolor visar flera på ett litet positivt utfall mot budget för perioden. Detta beror på att budgeten är periodiserad att följa beräknade kostnader under första halvåret. Beräknade åtgärdsplaner för en budget i balans har beräknats kunna få effekt först under andra halvåret. BUK förvaltning visar på ett plus för perioden vilket till viss del beror på att personalkostnader är fördelade på andra verksamheter.

Detaljbudget blev klar först cirka 2 veckor innan uppföljning vilket gör att en ordentlig analys inte har kunnat genomföras. Det medför även en osäkerhet och förseningar i processen med vilka effektiviseringar som krävs. Konsekvenserna av att nämndplan med budget blev försenade är kännbara och kommer sannolikt vara så året ut.

Det pågår ett stort omställningsarbete inom nämndens ansvarsområde för att hitta möjliga lösningar för att minska kostnader och försöka att arbeta efter de åtgärdsplaner som finns utan att någon säkerhetsrisk uppstår för varken barn, elever eller personal. Det är ett omfattande arbete och förseningen som vi har under året innebär att siffror som kommit in sent också försenat analys. Samtidigt pågår omfattande förändringar på alla plan för att anpassa verksamheter till det minskande barn- och elevantalet, varav många påverkar varandra, vilket ytterligare försvårar möjligheten att få en bra helhetsbild av läget.

Förklaring till ev prognosavvikelse:

Då nämndens budget minskade 2024 så har budgeten periodiserats i och med att eventuella åtgärder inte kan komma att få någon effekt under första halvåret varpå prognosen visar på ett större underskott, men är mycket osäker.

I och med att antalet barn och elever minskade redan förra året genomfördes en del åtgärder då vilka beräknas få full effekt i år. Det är dock svårt att effektivisera verksamheterna i så hög grad som krävs för att uppsatt budget ska kunna hållas i och med

att barn och elevers trygghet behöver säkras. När barn- och elevantalet minskar så sker det inte på en plats utan utspritt på många platser. Behovet av antalet klasser kvarstår som regel, vilket gör det svårt att minska personal i samma takt som antalet barn sjunker. I vissa fall, och om lokalerna tillåter, kan man göra sammanslagning av klasser, och bedriva åldersblandad undervisning, men detta får påverkan på elever och bör inte genomföras mitt i terminerna.

Det pågår ett större arbete kring lokalomflyttningar vilket innebär att det finns en del osäkra antaganden om förändrad hyra i prognosen. Avveckling av Brogetorps förskola och delar av Sjögårdens förskola är medräknade i prognosen.

Elevhälsans prognos visar på en negativ budgetavvikelse med 7,5 miljoner kronor. Dessa ingår i förskole- och skolverksamheternas siffror.

Förskola:

Av den totala prognosen för förskolan där både externa men även kommunens egna förskolor ingår så står kommunens egna förskolor för en negativ budgetavvikelse med 9,3 miljoner kronor. Detta beror på att nödvändiga effektiviseringar inte kan genomföras då antal barn per heltidsanställd skulle bli för många och utgöra en säkerhetsrisk.

Målsättningen är att kunna bedriva en förskoleverksamhet där alla barn är trygga. Det är inte möjligt att minska personal i den utsträckning som krävs för budget i balans utan att samtidigt minska på antalet enheter. Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen presenterade i sitt första förslag till budget i januari förslag om att avveckla fler enheter eftersom bedömningen vid årsskiftet var att förskolan hade en överkapacitet på 7-10 avdelningar. Denna överkapacitet ökar i och med att förskolan minskar i barnantal under året och kommande år. För att komma i balans krävs ytterligare minskning av antalet enheter.

Grundskola:

Av den totala prognosen för grundskolan där både externa men även kommunens egna grundskolor ingår så står kommunens egna grundskolor för en negativ budgetavvikelse med 16,4 miljoner kronor vilket beror på att nödvändiga effektiviseringar inte kan genomföras i verksamheten. Alla grundskolor prognostiserar underskott. Viss effektivisering har gjorts på grund av ett minskat elevunderlag. På Bruksskolan, Kyrkskolan och Bettna skola finns redan integrerade klasser. Det finns även ett ökat antal barn med särskilda behov som kräver extra resurser både i skolan och på fritids.

Gymnasieskola:

Det har pågått ett omställningsarbete på kommunens egna gymnasieskola under en längre tid tillbaka vilket beräknas få full effekt under 2024. Prognosen för helåret är något osäker men visar i dagsläget på att uppsatt budget kan komma att hållas. Under året kommer verksamheten att lämna stora lokalytor och har därför räknat med att motsvarande

kostnader kommer att försvinna. Om så inte blir fallet så kommer prognosen med största sannolikhet visa på ett budgetöverskridande. Det finns även en stor ovisshet inför hösten kring hur många elever som kommer att välja kommunens egna gymnasieskola vilket gör prognosen något osäker.

3. Uppföljning personal

Uppföljning av personal avser sjukfrånvaron på förvaltningsnivå samt per enhet om enheten har en sjukfrånvaro högre än 8 %. Detta i enlighet med politiskt beslut. Vidare redovisas HME (Hållbart medarbetarengagemang) hos de enheter som har ett värde understigande 55. Enheter som har färre än 5 antal medarbetare redovisas inte eller slås ihop med andra enheter.

Sjukfrånvaro totalt (tal i procent)	Värde avs. rapportperiod - 1 mån (1 jan-30 april 2024)	Värde samma period föreg. år (1 jan-30 april 2023)
Totalt	6,78	6,8
Kvinnor	7,48	7,67
Män	4,42	3,88
Långtidsfrånvaro totalt \geq 15 dagar	2,91	2,57

Förklaring, analys och vidtagna åtgärder till sjukfrånvaron på förvaltningsnivå:

Förvaltningens totala sjukfrånvaro är helt jämförbar med föregående år. Däremot kan vi se en liten växling mellan sjukfrånvaro för kvinnor och män samt en ökning av långtidsfrånvaro.

Utifrån det underlag som finns idag har vi inte möjlighet att se om sjukfrånvaron har koppling till det stora omställningsarbete som pågår.

Organisationen har haft fler rehabiliteringsärenden under innevarande period 2024 än 2023, men organisationen har också avslutat fler ärenden under samma period och fler har återgått i arbete. Den övervägande anledningen till frånvaro är fysiska, ej arbetsrelaterade, sjukdomar och det är fler kvinnor än män som är drabbade, i ålder 50 år och äldre.

Sjukfrånvaro per enhet högre än 8 %	Värde avs. rapportperiod - 1 mån (%)	Värde samma period föreg. år (%)
Biblioteket	18	3,7
Klubb/fritidsgårdar	15,2	4,1

Björkliden fsk	28,2	16,1
Tallbacken fsk	11,2	8,4
Knekten fsk	10,7	8,3
Kungsfågeln fsk	9,2	7,6
Sjögården fsk	8,0	8,6
Bruksskolan	12,5	13,9

*Sjukfrånvaron beräknades på områden 2023 vilket gör det svårt att jämföra då förskoleområden har förändrats och gått från tre förskoleområden till två.

Förklaring, analys och vidtagna åtgärder till sjukfrånvaron på enhetsnivå:

På biblioteket är två pågående rehabiliteringsärenden inräknade i denna sjukfrånvaro och på klubb/fritidsgårdar är det ett pågående rehabiliteringsärende. Sjukfrånvaron på biblioteket är högst inom perioden dag 15-90 och på klubb/fritidsgård period dag 181-365.

HME (Hållbart medarbetarengagemang) - avdelningar med ett värde under 55	Värde 2024-15/12-23-19/4-24
Hela organisationen inom barn-, utbildnings- och kulturnämnden	78 (grönt)
Folkbiblioteket	36 (rött)

Organisationen barn-utbildnings- och kulturförvaltningen har, utifrån de senaste enkäterna (puls) i arbetsmiljöbarometern Agerus, värdet 78. Det är samma värde som under perioden 230908-231222.

Avvikande värde utifrån riktmärket 55 har folkbiblioteket. På denna arbetsplats är företagshälsovården inkopplad och arbetar tillsammans med medarbetarna i en kartläggning av arbetsmiljön. Denna kartläggning kommer att resultera i en handlingsplan utifrån resultatet av kartläggningen.

4. Förbättringsförslag till nämnd

Konsekvenser av månatlig uppföljning

I samband med bokslut 2023 beslutade Barn-, utbildnings- och kulturnämnden att införa avvikelserapportering för större avvikelser samt vidtagna och planerade åtgärder samt

effekter med insatserna i samband med månads- och nämndrapporter till presidium och nämnd.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen har sedan dess infört nya rutiner och förändrat vissa arbetssätt för att kunna rapportera enligt beslutet. Då rapporteringen av avvikelser enligt beslutet går vid sidan om ordinarie uppföljningsarbete har det inneburit ett relativt stort merarbete för chefer, rektorer och förvaltningskontor. Då siffror från ekonomi levereras bara några dagar innan nämnd ger det ingen möjlighet att hinna få fram alla uppgifter till så tät rapportering. Att utöver det hinna vidta och planera åtgärder och se effekter av dessa är omöjligt på de få dagar som uppgifterna finns om de hinner komma in. Det finns också risk för att siffror presenteras innan de är ordentligt analyserade och innan allt underlag finns på plats vilket riskerar leda till att återrapporteringen vilseleder istället för att skapa tydlighet.

När det gäller HME-värden så rapporteras även dessa med flera månaders mellanrum vilket innebär att det inte är möjligt att återrapportera nya siffror varje månad.

Detta innebär att rapporteringen, samtidigt som den skapar extra arbete, inte ger önskat resultat. Det är redan idag svårt att hinna få ut alla siffror ur system och se effekter till varje nämndrapport. Idag är det cirka två månader mellan varje uppföljningstillfälle (nämndrapport) och därtill kommer deadlines i alla led och hålltider såsom tider då kallelse ska skickas ut som förkortar tiden ytterligare.

Mot bakgrund av detta och de extra kostnader som avvikelserapporteringen ger upphov till föreslår förvaltningen att avvikelserapporteringen framöver genomförs inom ordinarie uppföljning i nämndrapporter och bokslut. Kvaliteten på uppföljningen i nämndrapporterna behöver öka och status på förvaltningens ekonomi, personal och elevantal behöver fortsatt rapporteras på varje nämnd inom månadsrapport.

5. Åtgärdsplan

Enligt Flens kommuns styrmodell ska nämnden vid avvikelse i måluppfyllnad, ekonomi eller annat upprätta en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen återredovisas till kommunstyrelsen i samband med nämndrapport.

Åtgärder som rör Brogetorp och Sjögården är redan inräknade i den ekonomiska prognosen och listas därför inte i åtgärdsplanen.

Åtgärd	Beskrivning	Bedömd ekonomisk effekt 2024	Bedömd ekonomisk effekt 2025
Personalomställning förskola	Uppsägning av 8 barnskötare	100 000:-	3,8 mkr
Personalomställning grundskola	Uppsägning av 21 elevassistenter och 2 elevmentor	200 000:-	11 mkr
Personalomställning gymnasium	Minskning med 5 tjänster	1,5 mkr	3,7 mkr
Omställningsarbete av lokaler på Bildningscentrum Stenhammar	<i>Effekten av detta omställningsarbete är inte klart, redovisas i delårsrapport</i>		
Uppsagd lokal för bibliotek	Flytt till billigare lokaler	0	1 mkr
Tilläggsbelopp förändring			1 mkr
Flytt och omorganisation av fritidsklubbar och fritidsgårdar	Fritidsgård/klubb i Flen flyttar tidigast under höstlovet 2024, fritidsklubb/fritidsgård i Hälleforsnäs har lokal kvar under 2025. Fritidsgård i Malmköping är redan integrerad i skolbyggnaden och fritidsklubben avvecklas senast 31/12-24.	0	<i>Svårt att bedöma fullt ut för 2025. Effekten för Flen blir att lokalen i Skjortan sägs upp samt viss effekt för grundskolan som minskar i kvadratmeter. Effekten för Hälleforsnäs blir först 2026. Effekten för Malmköping genom minskad andel personal blir effekt 2025. Total effekt när allt är genomfört beräknades till 1 mkr enligt den åtgärdsplan som presenteras i samband med budget.</i>
Bedömda ekonomiska effekter totalt		1,8 miljoner kronor	

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Sabina Dernelid

DIARIENR BUK/2024:120

Utredning faktisk lokalkostnad och byggnadspeng**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att godkänna utredningen och lägga den till handlingarna.

Sammanfattning

I samband med beslut om budget 2024-03-14, § 17 gav Barn-, utbildnings- och kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningar och konsekvenser av att tillämpa faktisk lokalkostnad för bidragen till fristående verksamheter. Förvaltningen fick samtidigt i uppdrag att utreda om en annan modell med byggnadspeng som tillämpas i Sundbyberg skulle kunna tillämpas i Flen.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen har därefter sammanställt och skrivit utredningen Tillämpning av undantagsregel om faktisk lokalkostnad.

När kommunen ersätter förskolor och skolor för lokalkostnader görs det vanligen genom en beräkning av kommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn/elev som betalas ut som en del av barn- eller elevpeng. Huvudregeln innebär att kommuner ska betala ut ersättning till fristående och interkommunala skolor baserat på genomsnittliga lokalkostnader för kommunens egna skolor.

Det finns dock möjlighet att göra undantag vid särskilda skäl. Särskilda skäl kan vara när en kommun har ett fåtal nybyggda skolor som kostar mycket eller om de har låga kostnader på grund av eftersatt underhåll. Det kan också handla om att en kommun har stora geografiska skillnader så att det påverkar och ger skillnader i kostnader mellan glesbygd och tätort.

Sundbybergs stad har utrett möjligheter för att tillämpa faktisk lokalkostnad men avstått och tillämpar nu en extra ersättning till förskolor som är byggda efter år 2019 vilken de kallar för byggnadspeng. Flens kommun har inga skolor eller förskolor som är byggda efter år 2019 vilket gör att en sådan tillämpning i nuläget inte är aktuell för Flens kommun.

För att kunna tillämpa faktisk lokalkostnad krävs att en kommun tydligt kan visa att dess genomsnittliga lokalkostnader inte är rättvisande. Av de kommuner som testat att tillämpa faktisk lokalkostnad har de flesta överklagats vilket i flera fall lett till ökade kostnader efter domar.

I de domar som finns framkommer att det inte godkänts att blanda användningen av genomsnittlig lokalkostnad och tillämpning av undantagsregeln om faktisk lokalkostnad. Friskolor som ansökt om mer pengar för att de har överkapacitet i lokaler har inte blivit godkända, inte heller för lägre elevtäthet. Några kommuner har provat att räkna sina genomsnittliga lokalkostnader på antal tillgängliga platser istället för på faktiskt antal elever vilket har överklagats, inte godkänts och lett till extra kostnader för dessa kommuner.

Att tillämpa faktisk lokalkostnad kräver mer administration och den utredning Sundbybergs stad genomfört för att se vilka kostnadseffekter det skulle få att tillämpa faktisk lokalkostnad uppskattade behovet till 1,5 tjänst till en kostnad av 1,2 miljoner kronor. De bedömde att en beräkning av den faktiska kostnaden för varje förskola skulle ge stora administrativa kostnader och byggnadspengen, även om den inte gav lika stor besparing ändå skulle ge en mer rättvis lokalersättning.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen ser att det idag skulle vara svårt för Flens kommun att formulera ett särskilt skäl sett till vad som tidigare godkänts i de fall som har överklagats. Samtidigt pågår arbete nationellt. Regeringen ser över skolornas finansieringssystem, ett uppdrag som ska vara klart i april 2025 och som kan komma att påverka möjligheterna att tillämpa faktisk lokalkostnad när en ny nationell beräkningsmodell tas fram.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) känner inte till några kommuner som tillämpar faktisk lokalkostnad med hänvisning till överkapacitet och minskat barn- och elevunderlag. De domar som finns skiljer sig åt men de som fått godkänt för att tillämpa faktisk lokalkostnad är de fall där stora renoveringar ligger till grund. Att ange skäl som handlar om överkapacitet skulle troligen inte godkännas sett till tidigare fall som prövats.

Sett mot denna bakgrund bedömer Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen inte att Flens kommun har skäl för att tillämpa faktisk lokalkostnad och att kommunen således även fortsättningsvis bör tillämpa huvudregeln om genomsnittlig lokalkostnad.

Lokalkostnaderna per barn och elev i Flen är högre än genomsnitt men då det främst beror på att kommunen har färre barn och elever och inte anpassat sina

lokaler i tillräcklig utsträckning ligger lösningen på överkapacitet och höga kostnader snarare på att anpassa lokalbeståndet efter antal barn- och elever.

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden beslutade om vissa åtgärder för att minska överkapacitet i samband med beslutet om budget och förvaltningen har utöver det genomfört åtgärder som ytterligare bidrar till att anpassa lokalbestånd efter antal elever. Sett till hur mycket barn- och elevunderlaget kommer att minska varje sommar de närmsta åren är det dock inte tillräckligt.

Ett kontinuerligt arbete för att anpassa lokaler efter antal barn och elever och på så sätt undvika att elevpengens lokalkostnadsdel tas ifrån undervisningsresurser (personal) behöver genomföras.

Beslutsunderlag

- Utredning *Tillämpning av undantagsregel om faktisk lokalkostnad*

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Sabina Dernelid
Verksamhetsstrateg

Skickas till:
Akt

Utredning

Tillämpning av undantagsregel om faktisk lokalkostnad

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen VT 2024

Utredare:

Sabina Dernelid, verksamhetsstrateg

I Samverkan med:

Åsa Andersson, process- och kvalitetschef

Ahmed Thamer Jassim, controller/ekonom

Ulrika Eriksson, budgetstrateg

Jessica Tallklint Lundquist, lokal- och säkerhetschef

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
Inledning	2
Genomsnittlig lokalkostnad	3
Undantag (faktisk lokalkostnad)	4
Andra kommuners tillämpning	5
Exempel: Byggnadspeng i Sundbyberg	6
Exempel på tillämpning av faktisk lokalhyra	6
Lokalkostnader i Flen	7
Genomsnittlig lokalkostnad i Flen 2018-2024	8
Genomsnittliga lokalkostnader i andra kommuner - förskola	9
Genomsnittliga lokalkostnader i andra kommuner - grundskola	10
Förutsättningar att tillämpa faktisk lokalkostnad	11
Konsekvenser av att tillämpa faktisk lokalkostnad	12
Risker	12
Intressanta domar	14
Nuläge	15
Förvaltningens bedömning	16
Källor	17

Bakgrund

I samband med budget 2024 gav Barn-, utbildnings- och kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningar och konsekvenser av att införa lokalkostnad för bidragen till fristående verksamheter. Förvaltningen fick också i uppdrag att utreda om en annan modell med byggnadspeng som tillämpas i Sundbyberg kan införas i Flen. Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen har därefter samlat in information från andra kommuner, haft dialog med andra kommuner och Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt sett över domar och lagstiftning som rör bidrag till fristående verksamheter och sammanställt den information som framkommit i en utredning.

Inledning

I Flens kommun har den genomsnittliga lokalkostnaden per elev i grundskola ökat med 47 % bara sedan förra året. Minskningen av barn- och elever leder till överkapacitet av lokaler och resulterar i en konstant ökning av kostnader. Den genomsnittliga lokalkostnaden per barn i förskola har ökat med 89 % sedan år 2018.

Resultatet av detta är en omfattande omställning när resurserna till personal behövt minska. Det påverkar alla kommunala skolor och förskolor i Flens kommun.

Arbetet med att föreslå en budget för år 2024 med tilldelade resurser innebar stora utmaningar och krävde förslag på omfattande åtgärder. Beslut i ärendet fattades den 14 mars. Inför budget år 2025 väntas utmaningarna bli större sett till det minskade barn- och elevunderlaget och detsamma gäller för flera år framåt.

Vid framtagandet av underlag till denna utredning har Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen varit i kontakt med flera andra närliggande kommuner som står inför liknande situationer och där beslut om att minska lokaler och avveckla skolor och förskolor väntar. Av nio tillfrågade kommuner beskriver åtta av dem ett liknande läge som Flen där det minskade barn- och elevunderlaget lett till att de redan stängt förskolor, genomfört skolstrukturutredningar och i vissa fall avvecklat skolor eller har förslag till beslut om att avveckla skolor. I en av kommunerna har Kommunfullmäktige tillsatt extra resurser för att höja elevpengen.

När lokalkostnaderna per elev ökar och kommunerna kompenserar sina skolor för det krävs samma kompensation till de fristående skolorna. De kommunala skolorna behöver stå med plats tillgänglig för alla kommunens barn men har idag inte rätt att ta ut mer pengar i lokalkostnad för att kompensera för detta.

Då flera kommuner upplever samma svåra läge finns det några kommuner som testat olika upplägg och prövat lagstiftningen. Tillämpandet av faktisk lokalkostnad med olika angivna skäl är ett. Olika sätt att beräkna genomsnittliga lokalkostnader är ett annat. I utredningen finns mer information om hur det gått för dessa kommuner.

Att många kommuner upplever liknande svårigheter, med flera domar som resultat av kommuners försök att hitta egna lösningar, har lett till att regeringen initierat en utredning med syfte att kunna ta fram en ny nationell beräkningsmodell som tar hänsyn till kommunala och enskilda huvudmäns olika ansvar.

Genomsnittlig lokalkostnad

Ett bidrag till enskilda huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem samt pedagogisk omsorg som erbjuds istället för förskola eller fritidshem ska fastställas per kalenderår. Bidraget ska grunda sig på hemkommunens budget för det kommande budgetåret och beslutas före kalenderårets början.¹

Det vanligaste är att kommunerna enligt huvudregel betalar ut ersättning till fristående och interkommunala skolor baserat på genomsnittliga kostnader för kommunens egna skolor. Möjligheten finns dock, att till fristående skolor, ge ersättning för skolans faktiska kostnader. Denna undantagsregel om ersättning för faktiska kostnader blir aktuell om det föreligger särskilda skäl som motiverar att avvikelser från huvudregeln får ske.

De tidigare lagar som reglerar undantagsregeln om ersättning för faktiska kostnader ansågs bristfälliga vad gäller innebörden av "särskilda skäl".² Med syftet att tydliggöra detta infördes en ändring i gymnasie- och skolförordningen 1 mars 2018.³ Förtydligandet, förordningen om ändring av skolförordningen, innebär att ersättning ska betalas ut efter att en prövning har skett gällande huruvida de faktiska kostnaderna, vid exempelvis investering i nya lokaler, renovering av befintliga lokaler eller andra omständigheter, är betydande.

Syftet med förtydligandet för vad som menas med särskilda skäl var att underlätta etablering av nya skolor. Den stora befolkningsökningen som skedde i Sverige gjorde att landets kommuner räknade med att bygga 600 nya förskolor samt 350 nya grund- och gymnasieskolor mellan 2018 och 2020. Kommuner, som till följd av nybyggnation eller renoveringar, hade höga lokalkostnader skulle inte behöva betala en extra hög ersättning till friskolorna.

Bidragsreglerna för ersättning till fristående skolor har sin grund i likabehandlingsprincipen och kraven som finns i skollagen om skolgång på lika villkor. Ersättning efter kommunens genomsnitt är en korrigering för att så nära som möjligt uppnå kraven om lika villkor. Att dela ut ersättning för faktiska lokalkostnader till samtliga huvudmän skulle, enligt förundersökningen, bli väldigt kostnadskrävande samt innebära stora avsteg från likabehandlingsprincipen. För större kommuner skulle en årlig granskning av hyresnivåerna kräva mycket arbete vilket gör att flertalet kommuner anser att utbetalning av faktiska lokalkostnader bidrar till för höga administrativa kostnader.⁴

¹ 14 kap. 1 § skolförordningen

² Skolpengen och skollokaler - en studie om kommunernas resursfördelning till skolor, vilka skillnader som finns och förhållandet mellan lokalersättningen och det totala bidraget (Lunds tekniska universitet)

³ JP Infontet SFS 2018:3 förordning om ändring i skolförordningen (2011:185)

⁴ Skolpengen och skollokaler - en studie om kommunernas resursfördelning till skolor, vilka skillnader som finns och förhållandet mellan lokalersättningen och det totala bidraget (Lunds tekniska universitet)

Undantag (faktisk lokalkostnad)

Om det finns särskilda skäl till att frångå huvudregeln med genomsnittlig lokalkostnad, kan kommunen välja att ersätta en fristående skola med deras faktiska lokalkostnad, förutsatt att kostnaden är skälig. Detta framgår av skol- respektive gymnasieförordningen (14 kap 6 § respektive 13 kap 5 §). Av förarbetena, propositionen 2008/09:171 Offentliga bidrag på lika villkor, framgår två exempel på särskilda skäl:

- **Exempel 1:** Det kan vara om en liten kommun har ett fåtal skolor, vilka har renoverats till hög kostnad och/eller är nybyggda och därmed ger kommunen höga lokalkostnader. Det kan också vara det motsatta förhållandet då en liten kommun med få skolor har låga kostnader på grund av låg standard och eftersatt underhåll.
- **Exempel 2:** Ett annat exempel är en till ytan stor kommun med stora geografiska skillnader i lokalkostnader mellan skolor i glesbygd respektive tätort, där den genomsnittliga kostnaden inte är representativ för den ort där den fristående skolan är belägen.⁵

I prop. 2009/10:157 "Bidragsvillkor för fristående verksamheter" utvecklar regeringen sitt resonemang gällande bidrag till fristående verksamheter och beskriver ytterligare ett särskilt skäl för att ersätta verksamheternas faktiska kostnader:

- Intresset av att nya förskolor, skolor och andra verksamheter överhuvudtaget ska kunna komma till stånd trots att kostnaderna vid nyproduktion är högre än kommunens genomsnittliga lokalkostnad. Detta är det enda undantag där Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att man kan särbehandla en viss enskild huvudman genom att rikta ett bidrag till denne. Om en enskild huvudman bygger exempelvis en ny förskola i ett område där kommunen hade blivit tvungen att bygga nytt, kan kommunen ge just den enskilde huvudmannen en särskild ersättning. Beloppet bör dock inte överstiga de faktiska kostnaderna.

Ersättningen för de faktiska lokalkostnaderna som ges vid nyetablering där intresset legat till grund för skälighetsbedömningen ges vanligen under tre till fem år. Denna tidsintervall har Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömt vara en rimlig tidsperiod för stöd i en uppstartsfas. Ersättningen kan vara i form av faktisk lokalersättning, ett startbidrag eller annan extra ersättning, den kan också villkoras med krav på en geografisk plats.

Den 1 mars 2018 förtydligades förordningstexten då det funnits oklarheter om vad de särskilda skälen innebär och när de ska tillämpas. Syftet var att underlätta etablering av nya förskolor och skolor, eftersom nyproduktion ofta är dyrare än den genomsnittliga kostnaden för skollokaler i kommunen.

- Kommuner som har höga lokalkostnader, till följd av nybyggnationer, renoveringar eller annan omständighet ska alltså inte behöva betala de fristående skolhuvudmännen samma

⁵ SKR frågor och svar

ersättning. Istället ska ersättningen motsvara deras lägre faktiska kostnader. Omvänt innebär det att en fristående skola ska kunna få ersättning för högre lokalkostnader, även om kommunen har en lägre genomsnittlig kostnad på grund av låg standard och eftersatt underhåll i de egna lokalerna (Utbildningsdepartementets pressmeddelande "Tydligare regler för skolpengen ska underlätta nybyggnation av nya skolor", 11 januari 2018).⁶

Ur skolförordningen:

Särskilt om ersättning för lokalkostnader

6 § Ersättning för lokalkostnader enligt 4 § 7 ska motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet.

Om det finns särskilda skäl, ska ersättningen för lokalkostnader i stället högst motsvara den enskilde huvudmannens faktiska kostnader om dessa är skäligen. Vid prövningen av om det finns särskilda skäl ska hänsyn tas till om skillnaden mellan hemkommunens genomsnittliga lokalkostnader och den enskilde huvudmannens faktiska kostnader är betydande på grund av kommunens investering i nya lokaler, renovering av befintliga lokaler eller någon annan omständighet. Vid prövningen får hänsyn även tas till intresset av att utbildning med en enskild huvudman kan etableras. Förordning (2018:3).

Få kommuner har provat att använda sig av faktisk lokalkostnad vilket gör att det är svårt att hitta exempel och få ta del av resultaten. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömning är att en kommun som överväger att övergå till att ersätta enskilda huvudmän för deras faktiska lokalkostnader tydligt bör kunna visa att dess genomsnittliga lokalkostnader inte är rättvisande. Det kan förslagsvis göras genom jämförelser med vad kommunen hade för kostnader tidigare och vad den har efter nybyggnation/renovering. SKR bedömer det viktigt att informera enskilda huvudmän om övergången i god tid. Om en enskild huvudman anser det felaktigt av kommunen att ersätta för faktisk lokalkostnad kan den överklaga kommunens bidragsbeslut i sedvanlig ordning.

Andra kommuners tillämpning

Sammanställningen nedan bygger på insamlade uppgifter från närliggande kommuner. Därutöver har frågor skickats ut brett till kommuner och Sveriges kommuner och regioner (SKR) för att se om någon känner till någon kommun som tillämpar faktisk lokalkostnad. Vi hittar då förutom Strängnäs som gör det för en gymnasieskola, en kommun till, Ale, som tillämpar faktisk lokalkostnad.

Kommun	Tillämpning vid bidrag till fristående
Katrineholm	Genomsnittlig lokalkostnad*
Vingåker	Genomsnittlig lokalkostnad
Eskilstuna	Genomsnittlig lokalkostnad

⁶ Rapport - vad en övergång från lokalpeng till faktisk ersättning till fristående förskolor skulle ha för kostnadseffekter - Sundbybergs stad 2019-10-21 3 DNR/Dokid FN-0127/2019-1

Köping	Genomsnittlig lokalkostnad
Sala	Genomsnittlig lokalkostnad
Västerås	Genomsnittlig lokalkostnad
Norrköping	Genomsnittlig lokalkostnad
Strängnäs	Faktisk lokalkostnad (för en fristående gymnasieskola)
Ekerö	Genomsnittlig lokalkostnad
Sundbyberg	Genomsnittlig lokalkostnad tillsammans med extra ersättning "byggnadspeng"
Ale	Faktisk lokalkostnad för förskola och grundskola
Värmdö kommun	Genomsnittlig lokalkostnad

*Har undersökt tillämpning av faktisk lokalkostnad för några år sedan men en av de fristående skolorna ville då inte lämna ut uppgift om lokalkostnad eftersom de ansåg det vara en affärshemlighet.

Exempel: Byggnadspeng i Sundbyberg

Enligt 14 kap. 6 § skolförordningen ska en kommun när den fastställer lokalbidraget till fristående förskolor som huvudregel räkna på den genomsnittliga lokalkostnaden per barn i motsvarande kommunal verksamhet.

För att lokalkostnaderna ska bli rättvisande använder sig Sundbybergs stad från och med 2020 av en så kallad byggnadspeng. Byggnadspengen innebär en form av faktisk ersättning där kommunens genomsnittliga lokalkostnader betalas ut tillsammans med en extra ersättning beräknad utifrån stadens riktlinjer för byggnadspeng, till de förskolor som har hög hyra med anledning av om- eller nybyggnation.

De beräkningar som ligger till grund för lokalersättningen bygger på budgeterade lokalkostnader och kapacitet för år 2023. Byggnadspengen blir aktuell för de förskolor som är byggda från och med år 2019 och framåt, i linje med SKR:s rekommendationer. Detta innebär att vid beräkningen av kommunens genomsnittskostnad för lokaler har ny- och ombyggda förskolelokaler från 2019 och framåt räknats bort. Eftersom bidrag ska ske på lika villkor gäller detta lika för förskolor i fristående och kommunal regi.

Sundbyberg tillämpar alltså inte faktisk lokalkostnad utan beräknar genomsnittlig lokalkostnad på de kommunala förskolornas hyror men undantar de lokaler som är nya under de första fem åren.

Exempel på tillämpning av faktisk lokalhyra

Ale kommun har tillämpat undantagsregeln om faktisk lokalhyra sedan år 2017 på grund av kommunens planerade nybyggnationer av förskolor och skolor vilka skulle generera väldigt höga kostnader för kommunen.

De har idag 6 fristående förskolor och 1 fristående grundskola. I Ale kommun får de fristående förskolorna sina utbetalningar först efter att de inkommit med korrekt ifylld lokalersättningsmall. När det gäller fristående grundskolor så fakturerar dessa kommunen. Om inget underlag skulle komma in skulle den fristående verksamheten inte få några pengar utbetalda. De har angett att rätten till lokalersättning förfaller om de fristående verksamheterna inte inkommer med underlag senast 30 december innevarande år. Detta är inte prövat rättsligt. För förskolornas del innebär tillämpningen av faktisk lokalkostnad ökad administration för kommunen. De upplever att flera fristående förskolor inte inkommer med lokalersättningsunderlag i tid vilket ger ökad arbetsbelastning.⁷

Orust kommun tillämpar sannolikt⁸ faktisk lokalhyra. De har 3 fristående grundskolor och 3 fristående förskolor.

Ett fall mellan Kommunstyrelsen i Orust kommun och Waldorfpedagogik på Orust ekonomisk förening anger att kommunen tillämpade faktisk lokalhyra år 2022 och att detta då överklagades av den fristående skolan. De särskilda skäl som kommunen angett är att om lokalkostnader skulle utgå ifrån kommunens genomsnittliga kostnader för sina lokaler skulle det vara i uppenbar strid med skollagens och skolförordningens syften. Orust kommun har sedan 2006 gjort omfattande investeringar i de kommunala grundskolorna och arbetat med att förbättra dess lokaler. De totala investeringarna i skolorna under 2006-2021 har uppgått till drygt 500 miljoner kronor och kommunen har bland de högsta lokalkostnaderna i Sverige.

Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde kommunstyrelsen i Orust kommuns beslut.

Kammarrätten angav att utgångspunkten vid bidrag till fristående skolor är att bidraget ska bestämmas enligt likabehandlingsprincipen och att det ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag. Huvudregeln om att lokalkostnader ska utgå utifrån kommunernas genomsnittliga kostnader ska frångås endast undantagsvis och om följderna blir uppenbart orimliga. Hänsyn kan tas till om det är en liten kommun med endast ett fåtal skolor som nyligen renoverats till en hög kostnad och/eller har nybyggda lokaler.

⁷ Utbildningsförvaltningen i Ale kommun

⁸ De frågor vi skickat till kommunen har inte besvarats. Den information som finns bygger på kammarrättens dom i förvaltningsrätten i Göteborg.

Lokalkostnader i Flen

De kommunala förskolornas lokalkostnader redovisas nedan. Observera att lokalkostnad per barn ökar i takt med att antalet barn minskar. Siffrorna är uttagna i april 2024 och inkluderar inte städkostnader.

Förskola	Lokalkostnad	Lokalkostnad per barn
Kungsfågeln	3 432 399	41 859**
Sjögården	1 747 437	30 128*
Knekten	2 267 973	19 220
Brogetorp	916 149	17 964*
Mårbacka	575 352	25 014
Björkliden	1 518 150	37 028
Tomtebo	831 231	19 331
Tallbacken	2 028 069	34 967
Totalt/genomsnitt	13 776 095	28 189

*Befintlig verksamhet april, helår **Minskar när Brogetorp flyttar in i augusti

Skolor redovisas nedan. Observera att lokalkostnad per elev ökar i takt med att antalet elever minskar. Siffrorna är uttagna i april 2024 och inkluderar inte städkostnader.

Skola	Lokalkostnad	Antal elever (april 2024)	Lokalkostnad per elev
Malmaskolan	3 701 568	97	38 161
Bettna skola	1 078 422	69	15 629
Bruksskolan	2 912 277	124	23 486
Kyrkskolan	1 259 667	116	10 859
Stenhammarskolan	27 410 727	789	34 741
Totalt / genomsnitt	36 362 661	1195	30 429

Skola	Lokalkostnad	Antal elever (april 2024)	Lokalkostnad per elev
Europaskolan ⁹	5 019 832	285	17 613

⁹ Baseras på uppgifter från Flens kommunfastigheter AB om fakturerad hyra för 2024 med tillägg av viss hyreskostnad fakturerad från Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen för nyttjande av vissa lektionssalar (denna siffra finns än så länge bara för 2023 så det är denna som använts, eventuellt är den för 2024 något högre) och samhällsbyggnadsförvaltningen för idrottslokaler.

Genomsnittlig lokalkostnad i Flen 2018-2024

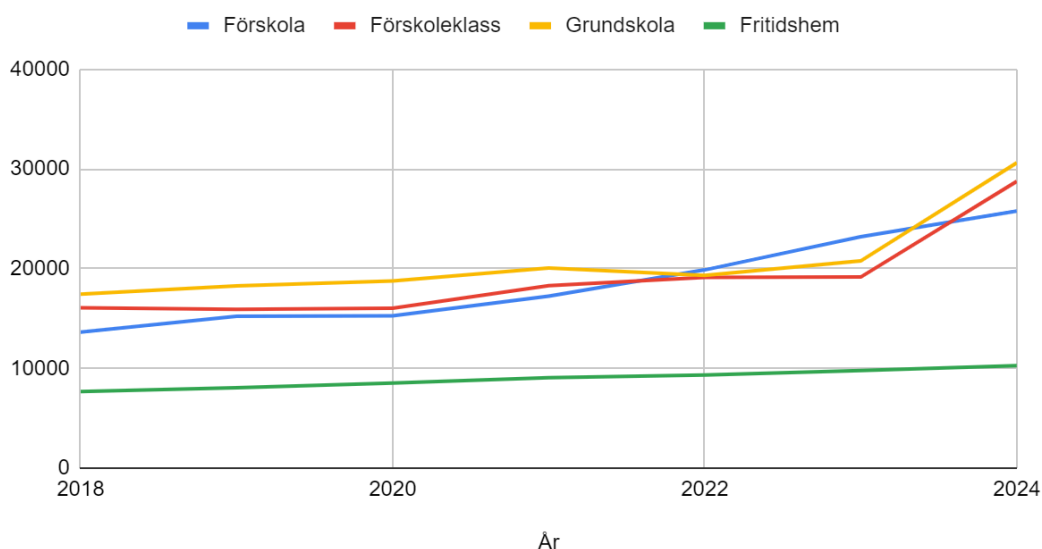
Nedan visas den genomsnittliga lokalkostnadsdelen i barn- och elevpengen varje år.

År	Lokalkostnader förskola	Lokalkostnader förskoleklass	Lokalkostnader grundskola	Lokalkostnader fritidshem
2024	25 787	28 753	30 622	10 283
2023	23 208	19 160	20 774	9786
2022	19 878	19 116	19 328	9336
2021	17 251	18 298	20 061	9070
2020	15 274	16 041	18 769	8525
2019	15 232	15 919	18 270	8061
2018	13 630	16 075	17 441	7668

Den genomsnittliga lokalkostnaden per elev för grundskola har ökat med 75 % och den genomsnittliga lokalkostnaden per barn för förskola har ökat med 89 % sedan 2018 i takt med det minskade barn- och elevunderlaget och ökade lokalkostnader. Bara sedan förra året har lokalkostnaderna per elev för grundskolan ökat med 47 %.

Den stora ökningen beror framförallt på det minskade barn- och elevunderlaget men också av ökade lokalkostnader när hyror och städkostnader ökar. I och med att barn- och elevunderlaget minskar mycket varje år de närmsta fem åren (och enligt prognos även kommande femton år¹⁰) väntar vi oss att se stora ökningar av den genomsnittliga lokalkostnaden per barn/elev även framöver.

Genomsnittlig lokalkostnad 2018-2024

¹⁰

Genomsnittliga lokalkostnader i andra kommuner - förskola

Kommun	2023	2024
Flen kommun	23208	25787
Eskilstuna kommun	26937	27556
Nyköpings kommun	23159	26223
Sala kommun	.*	31896
Katrineholms kommun	17035	18387
Köpings kommun	26774	28802
Vingåkers kommun	20457	14585
Trosa kommun	16344	18012
Järfälla kommun	-	21700
Totalt genomsnitt**	19416	23660

*Resursfördelningsmodell saknades 2023. **Beräknat på snitt av kommunernas lokalkostnader.

Genomsnittliga lokalkostnader i andra kommuner - grundskola

Kommun	2023	2024
Flen kommun	20774	30622
Eskilstuna kommun	20132	23063
Sundbyberg stad	16775	14406
Nyköpings kommun	17019	18773
Sala kommun	.*	22426
Katrineholms kommun	18284	21898
Köpings kommun	12327 (åk 1-5)/13847 (åk 6-9)	14420 (åk 1-5)/18228 (åk 6-9)
Vingåkers kommun	14164 (pk 1-6)/33010 (åk 7-9)	8349 ((åk 1-6)/52038 (åk 7-9)
Trosa kommun	18024	20364
Järfälla kommun	-	21500
Totalt genomsnitt**	18435	22174

*Resursfördelningsmodell saknades 2023.

**Beräknat på snitt av kommunernas lokalkostnad. Kommuner med olika värden för olika årskurser är räknade två gånger med olika värden.

Förutsättningar att tillämpa faktisk lokalkostnad

För att tillämpa undantagsregeln om faktisk lokalkostnad behöver det finnas särskilda skäl.

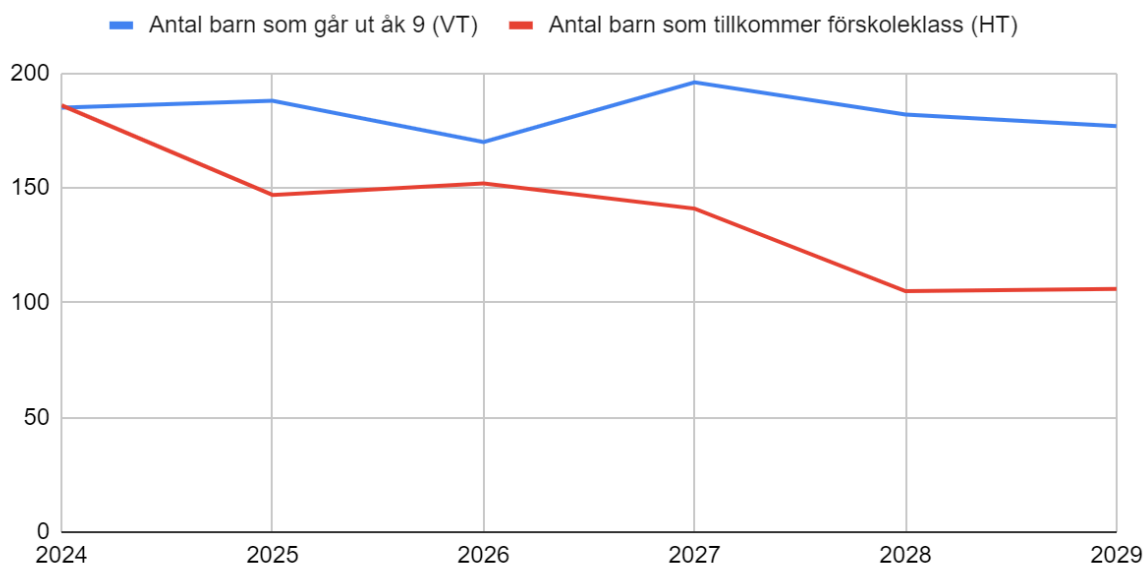
Den genomsnittliga lokalkostnaden för förskola i Flens kommun ligger 2127 kronor högre än genomsnittet av de kommuner vi fått in uppgifter från och jämfört med i tabell ovan.

Den genomsnittliga lokalkostnaden för grundskola i Flens kommun ligger 8448 kronor högre än genomsnittet av de kommuner vi fått in uppgifter från och jämfört med i tabell ovan.

Den genomsnittliga lokalkostnaden i Flens kommun har gått upp avsevärt de sista åren och framförallt mellan år 2023 och år 2024. Lokalkostnaden år 2024 baserades på de lokaler som nyttjades vid årsskiftet, därefter har beslut fattats om att avveckla förskolor och omorganisera så att fler verksamheter delar på lokalerna i Stenhammarskolan. En del av den överkapacitet vi hade vid årsskiftet har i och med det åtgärdats men samtidigt påverkas den genomsnittliga lokalkostnaden inte bara av vilka lokaler vi har.

Den genomsnittliga lokalkostnaden påverkas också av hur många barn och elever vi har i dessa lokaler. Sett till diagrammet nedan ser vi att vi kommer att tappa en stor mängd barn och elever under år 2025. Detta innebär att även om vi har åtgärdat en del av överkapaciteten som fanns inför år 2024 så fortsätter överkapaciteten att öka för varje år om vi inte lyckas omfördela ytor och anpassa lokaler efter hur många barn och elever vi har i våra verksamheter efter förändringen som infaller varje sommar.

Antal barn som går ut åk 9 (VT) och Antal barn som tillkommer förskoleklass (HT)

Intressanta domar

Många överklaganden görs vad gäller lokaler. De flesta överklaganden har gällt om huvudregel med genomsnittlig lokalkostnad eller undantagsregeln med faktisk lokalersättning ska användas. Diverse varianter däremellan har prövats, liksom kommuners underlag för beräkning av genomsnittlig lokalkostnad.

KSU 2319-10, KSU 2245 Kommunen har undantagit två kommunala skolor vid beräkningen, därför blir det inget genomsnittligt belopp. Kommunen måste göra en ny beräkning enligt huvudregeln där alla skolor ingår eller ge ersättning för faktisk lokalkostnad.

KSU 2964-10 och 1439-10 Kommunen har tillämpat undantagsregeln och samtidigt begränsat maxkostnaden till kommunens genomsnitt. Förordningen ger ej utrymme för att kombinera huvud- och undantagsregel.

KJO 1893-11 Det är rimligt att den fristående skolan visar vilka alternativ som övervägts vid etableringen och att valt alternativ är rimligt. Huvudmannen har inte anfört tillräckligt för att kommunen ska behöva frånga huvudregeln.¹¹

KSU-2234-10 Handlar om en friskola vars lokaler är större än vad verksamheten kräver. Skolan har därför ansökt om högre ersättning. Kammarrättens dom utgår ifrån att ersättning för friskolans faktiska kostnader skulle vara kostnadsdrivande för kommunen och finner därför att skolan inte har rätt att erhålla ett höjt bidrag.¹²

KST 7509-11 Det har i målet inte visats att kommunens skolor har en onormalt låg kostnadsnivå eller att genomsnittsbeloppet för kommunens lokalkostnader för alla skolor är icke-representativt på orten. Det har inte heller visats att en jämförelse med kommunens genomsnittliga lokalkostnad blir uppenbart orimlig av något annat skäl.

KJO 3258-16 Enligt kammarrättens mening ger utredningen i målet inte stöd för att kommunens lokalkostnader är orimligt låga eller för att de beräknats på ett sätt som står i strid med likabehandlingsprincipen. Skillnaden mellan kommunens och friskolornas kostnader förefaller istället till stor del bero på att friskolorna valt etablering i nyproducerade lokaler och har en lägre elevtäthet. Under sådana förhållanden kan särskilda skäl att frånga huvudregeln om ersättning motsvarande kommunens genomsnittliga lokalkostnad inte anses föreligga. Inte heller i övrigt finns skäl att ändra nämndens beslut.¹³

I och med det sjunkande elevantalet och dess konsekvenser undersöker kommuner i större utsträckning olika möjligheter att beräkna skolpeng. I Båstad, Hässleholm och Sundbyberg har olika modeller prövats och överklagats vilket lett till att kommuner behövt betala extra till de privata

¹¹ Bidrag till fristående skolor - Intressanta domar (ekonomi och styrning Sveriges kommuner och regioner).

¹² Skolpengen och skollokaler - en studie om kommunernas resursfördelning till skolor, vilka skillnader som finns och förhållandet mellan lokalersättningen och det totala bidraget (Lunds tekniska universitet)

¹³ Bidrag till fristående skolor - Intressanta domar (ekonomi och styrning Sveriges kommuner och regioner).

aktörerna.¹⁴ Sundbybergs kommun och Hässleholms kommun testade att beräkna skolpeng på tillgänglig kapacitet det vill säga antalet tillgängliga platser istället för antalet faktiska elever.¹⁵ Hässleholms kommun fick betala 4 miljoner kronor extra till de fristående aktörerna som också krävde retroaktiv ersättning på ytterligare cirka 10 miljoner kronor.

På en fråga till Sveriges kommuner och regioner (SKR) svarar SKR att de inte känner till någon kommun som infört faktisk lokalhyra med skäl att den genomsnittliga lokalkostnaden blir högre i och med det minskade barn och elevunderlaget. De skriver också att det hittills bara har varit när en fristående huvudman bygger till exempel en ny förskola i ett område där kommunen hade blivit tvungen att bygga nytt, som kommunen genom "det tredje undantaget" kan ge en huvudman en särskild ersättning.

Konsekvenser av att tillämpa faktisk lokalkostnad

Sundbybergs stad beskriver i sin rapport för vad en övergång från genomsnittlig lokalkostnad till faktisk ersättning till fristående förskolor skulle ha för kostnadseffekter, att modellen kräver stor manuell hantering. De beskriver att det varje månad behövs avstämningar av barns hyreskostnader som ska kombineras med en avstämning om barnet fortfarande är inskrivet. De beskriver vidare att en ren faktisk ersättning bedöms göra det svårt att upprätta budget och förutse det ekonomiska utfallet. För att kunna upprätta budget behövs de fristående verksamheternas exakta hyror samt kostnaderna avseende eventuell varm- eller kallhyra. Till detta kommer behovet av att veta antalet barn inskrivna i verksamheten, vilket förändras från månad till månad, för att kunna beräkna en snittkostnad för den enskilda enheten. Antalet parametrar försvårar beräkningen för att förutse exakt utfall i budget, vilket gör att budgeten bedöms behöva läggas med en viss överbudgetering för att inte hamna i underskott.

Det är flera delar att ta ställning till såsom hur man hanterar när en fristående verksamhet har barn eller elever från andra kommuner, det vill säga hur de då ska räknas in i underlaget för bedömning av faktisk lokalkostnad per barn eller elev.

För Flens kommun skulle ett införande av faktisk lokalersättning leda till en betydande del ökad administration och kräva mer resurser av både förvaltningskontoret på Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen och av ekonomikontoret.

Sundbybergs stad bedömde det svårt att uppskatta hur mycket resurser som behövs för att hantera en modell med faktisk ersättning. En uppskattning de gjorde var att behovet av administrativt stöd var cirka 1,5 person till en kostnad av 1,2 miljoner kronor. Nya rutiner och anvisningar behövde också tas fram och implementeras. Sundbyberg behövde utjämna kostnadsbilden för lokalersättning och hade ett stort behov av nya förskolor. De bedömde att en beräkning av den faktiska kostnaden för varje förskola skulle ge stora administrativa kostnader och att byggnadspenget inte skulle ge en lika stor besparing men däremot ge en mer rättvis lokalkostnadsdel av grundbeloppet. De behövde också

¹⁴ <https://www.vilarare.se/nyheter/skolfinansiering/sa-trixas-det-med-skolpengen--kommuner-alltmer-kreativa>

¹⁵ <https://www.vilarare.se/nyheter/skolpolitik/kommunens-kupp-med-skolpengen-modiga/>

upprätta ett regelverk för att hantera villkoren för byggnadspeng. Sundbybergs stad förskolenämnd beslutade 2019 att gå över till faktisk lokalersättning med byggnadspeng¹⁶

Sundbyberg tillämpar i praktiken genomsnittlig lokalkostnad men med ett tillägg för nybyggda verksamheter "byggnadspeng". Det innebär att de inte behöver hantera den extra administration som de hade behövt vid tillämpning av faktisk lokalhyra.

Risker

En sammanställning av risker som identifierats kopplat till att frångå huvudregeln och införa faktisk lokalkostnad med de åtgärder som skulle krävas för att minimera riskerna.

Risk	Beskrivning och åtgärd
Brist på resurser	Införande av faktiskt lokalhyra kräver ökad administration. Åtgärd som skulle krävas är mer personalresurser.
Brist på kompetens	Införande av faktisk lokalhyra kräver hög kompetens inom skolekonomi och att denna kompetens är tillgänglig och har tid avsatt för uppdraget. Behov av kompetensutveckling och/eller rekrytering.
Att fristående skolor inte lämnar in underlag (och inte har samma krav på sig att lämna ut uppgifter och handlingar som en kommun har)	I en närliggande kommun vägrade en fristående skola att lämna ut uppgifter om lokalkostnad med hänvisning till att det var en affärshemlighet vilket gjorde att de valde att inte gå vidare. I Ale kommun har de i dagsläget fått in underlag från 10 av 23 förskolor. Många inkommer med underlag sent och de upplever en ökad administration kopplat till det. Tillämpningen av faktiskt lokalkostnad kräver att fristående skolor lämnar uppgifter kontinuerligt och i rätt tid. Behov av tillräckliga personalresurser för att arbeta med att få in underlag.
Att fristående skolor som ägs av större koncerner förändrar sina hyror genom att till exempel öka dem om kommunen tillämpar faktisk lokalhyra.	Friskolor som hyr av den egna koncernen kan ha möjlighet att själva justera sina hyror.
Att ett beslut om införande av faktiskt lokalhyra överklagas.	För att kunna frångå huvudregeln och tillämpa faktisk lokalkostnad krävs särskilda skäl och att kommunen tydligt kan visa att de genomsnittliga lokalkostnaderna inte är rättvisande. Idag känner Sveriges kommuner och regioner (SKR) inte till några kommuner som tillämpar faktiskt lokalkostnad med hänvisning till överkapacitet och minskat

¹⁶ Rapport - vad en övergång från lokalpeng till faktisk ersättning till fristående förskolor skulle ha för kostnadseffekter - Sundbybergs stad 2019-10-21 3 DNR/Dokid FN-0127/2019-1

	<p>barn- och elevunderlag.</p> <p>En kommun som väljer att tillämpa faktisk lokalkostnad bör vara förberedd och rustad för överklaganden så att det finns tillgängliga medel och resurser för att hantera en eller flera rättsprocesser.</p>
Att regeringens pågående utredning leder till införande av ny beräkningsmodell som gör att ett införande inte blir möjligt när förarbetet är klart.	<p>Regeringens utredning ska vara klar i april 2025.</p> <p>Åtgärdas genom att ta del av utredningen och den nya beräkningsmodellen och se hur den nya beräkningsmodellen fungerar.</p>
Oenighet med fristående huvudmän om de till exempel önskar göra investeringar i sina lokaler som påverkar hyran.	<p>Fristående förskolor som idag hyr sina lokaler gör investeringar och renovering med egna medel. Om kommunen ersätter för faktisk lokalkostnad blir det ett incitament för dem att istället låta hyresbolag genomföra renoveringar och lägga kostnaderna på hyra.</p> <p>Fristående skolor kan välja att utöka sitt lokalbestånd med fler lokaler utan att det drabbar dem ekonomiskt om kommunen ersätter för faktisk lokalkostnad.</p> <p>Tydliga riktlinjer behövs, som klargör hur investeringar och liknande situationer som kan uppstå ska hanteras, men det garanterar inte att tvister uppstår och leder till överklaganden som i sin tur kräver resurser.</p> <p>Resurser för tvister och överklaganden behöver finnas.</p>

Nuläge

Flens kommuns lokalkostnader per elev ökar stadigt vilket innebär att genomsnittsbeloppet som ska betalas ut till fristående skolor blir högre i takt med det minskade elevantalet. De uppgifter som finns om födda barn fram till år 2029 visar att det kommer att minska i flera år framåt. Prognoser om tiden därefter tyder på att det kommer att hålla i sig i många år även efter år 2029.

Om Flens kommun bibehåller samma lokalbestånd trots minskning av barn- och elever kommer genomsnittsbeloppet att öka för varje år och med det kommer Barn-, utbildnings- och kulturnämnden att behöva extra budgetmedel för att hantera ökningen av lokalkostnader (som i år uppgick till cirka 17,1 miljoner kronor tillsammans med de extra pengar som i och med ökningen betalas ut till fristående).

Regeringen vill införa ett nytt system för skolans finansiering på grund av de brister de ser utifrån hur resurser fördelas till fristående skolor och de skillnader som finns i hur mycket olika kommuner satsar på skolan. De kallar det för en helrenovering av skolans finansieringssystem och en utredare har fått i uppdrag att ge förslag på hur en nationell beräkningsmodell som bland annat ska ta hänsyn till att kommunala och enskilda huvudmän har olika ansvar kan se ut. Kommunala skolor är idag skyldiga att

erbjuda alla elever i kommunen plats i en skola nära hemmet, medan fristående skolor inte har det ansvaret. Beräkningsmodellen ska ta hänsyn till elevunderlag, var skolan ligger och om skolan har elever i omfattande behov av särskilt stöd. Uppdraget att föreslå ett nytt resursfördelningssystem för förskoleklassen, grundskolan och anpassade grundskolan inklusive för fristående resursskolor ska redovisas den 1 april 2025.¹⁷

Utredningen som genomförs på nationell nivå adresserar kommunernas uppdrag som större än de fristående skolornas men det finns inga signaler om att en ny nationell beräkningsmodell kommer att göra det möjligt för kommuner att ha en orimlig överkapacitet sett till elevunderlag. Samtliga kommuner med ett sjunkande antal barn kommer att behöva vidta strukturella åtgärder för att lokalbeståndet ska vara rimligt sett till kommunens elevunderlag.

Förvaltningens bedömning

För att kunna tillämpa faktisk lokalkostnad och göra undantag från huvudregeln om genomsnittlig lokalkostnad krävs ett tydligt formulerat särskilt skäl. Kommunen behöver tydligt kunna visa att de genomsnittliga lokalkostnaderna inte är rättvisande och varför. Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen ser idag att det skulle vara svårt att formulera ett sådant särskilt skäl.

Om Barn-, utbildnings- och kulturnämnden skulle anse att det finns ett särskilt skäl och formulera detta och därmed föreslå tillämpning av faktisk lokalkostnad bedömer förvaltningen att den politiska processen, arbetet med att tillsätta personalresurser, skapa och införa nya rutiner och arbetet med att ta fram och besluta om riktlinjer och omarbete resursfördelningsmodellen tidigast skulle kunna vara klart sommaren år 2025.

Det innebär att tillämpning av faktisk lokalkostnad tidigast skulle kunna ske år 2026. I och med att regeringens utredning presenteras i april 2025 är det troligt att kommunen efter eventuella nationella förändringar därefter ändå skulle behöva arbeta om resursfördelningsmodellen utefter ett helt nytt resursfördelningssystem.

Sett mot denna bakgrund bedömer Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen att ett stort arbete för att införa faktisk lokalkostnad i så fall skulle vara genomfört i onödan, om ett nytt nationellt resursfördelningssystem började gälla kort efter införandet.

Sett till behovet av ökade resurser så saknas dessa resurser idag. Bedömningen är således att vid införande skulle resurser kopplade till detta i så fall skulle behöva tillsättas eller på annat sätt frigöras genom att annat arbete prioriteras bort. Det gäller resurser både för ökad administration och för sannolika överklaganden.

17

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/11/regeringen-vill-infora-ett-nytt-system-for-skolans-finansiering/>

Sett till Sveriges kommuner och regioners (SKR) bedömning, de befintliga domar som finns och hur resultatet blivit för kommuner som testat olika sätt att beräkna bedömer Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen att sannolikheten för överklagande är mycket hög och att sannolikheten för att angivna särskilda skäl som rör överkapacitet inte ska godtas är hög.

Europaskolans lokalkostnad per elev är betydligt lägre än den ersättning för genomsnittskostnad som Flens kommun betalar ut men då detta är ett resultat av elevtäthet blir det svårt att motivera kommunens överkapacitet i de kommunala skolorna. De kommuner som provat att räkna på tillgängliga elevplatser istället för det faktiska antalet elever har inte fått godkänt när fallen prövats i juridisk instans.

När det gäller tillämpningen av byggnadspeng i Sundbyberg så rör den lokaler som är byggda de senaste fem åren. Samtliga skollokaler i Flens kommun är äldre än fem år vilket gör att den typen av extra ersättning inte är relevant för Flens kommun idag.

Källor

- Sundbybergs resursfördelning inom skola och förskola
- Sundbyberg grundbelopp 2024 för förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola och gymnasieskola
- Sundbyberg rapport – Vad en övergång från lokalpeng till faktisk ersättning till fristående förskolor skulle ha för kostnadseffekter
- Sundbybergs stad – Riktlinjer för ökade lokalkostnader med anledning av ny-, till- eller ombyggnation
- Sundbybergs stad Protokollsutdrag från förskolenämndens sammanträde 20 februari 2020
- Strängnäs kommun – Riktlinjer för resursfördelning för barn- och utbildningsnämnden
- Strängnäs kommun – Resursfördelning för barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde 2024
- Sammanställda lokalkostnader genom åren – Flens resursfördelningsmodell 2018-2024
- Kammarrätten i Göteborg – dom 2022-11-25 Mål nr 2362-2363-22
- Eskilstuna kommun – Resursfördelningsmodell grundskola
- Köpings kommun - Beslut om bidrag till fristående förskola 2023
- Ale kommun delegationsbeslut – bidrag till fristående grundskolor, förskoleklass och fritidshem
- Ale kommun – mall för inhämtning av lokalkostnader ifrån fristående skolor och förskolor
- 14 kap. 1 § skolförordningen
- Skolpengen och skollokaler - en studie om kommunernas resursfördelning till skolor, vilka skillnader som finns och förhållandet mellan lokalersättningen och det totala bidraget (Lunds tekniska universitet)
- JP Infonet SFS 2018:3 förordning om ändring i skolförordningen (2011:185)
- SKR frågor och svar
- Rapport - vad en övergång från lokalpeng till faktisk ersättning till fristående förskolor skulle ha för kostnadseffekter - Sundbybergs stad 2019-10-21 3 DNR/Dokid FN-0127/2019-1
- Uppgifter från Flens kommunfastigheter AB om fakturerad hyra för 2024

- <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningsframskrivningar/befolkningsframskrivningar/pong/statistiknyhet/sveriges-framtida-befolkning-2024-2070/>
- Bidrag till fristående skolor - Intressanta domar (ekonomi och styrning Sveriges kommuner och regioner).
- <https://www.vilarare.se/nyheter/skolfinansiering/sa-trixas-det-med-skolpengen--kommuner-alltmer-kreativa>
- <https://www.vilarare.se/nyheter/skolpolitik/kommunens-kupp-med-skolpengen-modiga/>
- Besvarade frågor och dialog med Katrineholms kommun, Vingåkers kommun, Eskilstuna kommun, Köpings kommun, Sala kommun, Västerås stad, Norrköpings kommun, Strängnäs kommun, Ekerö kommun, Sundbybergs stad, Ale kommun, Trosa kommun, Järfälla kommun och Nyköpings kommun.

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Sabina Dernelid

DIARIENR BUK/2024:89

Yttrande för remiss av motion om strukturbidrag för ökad tillväxt**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att anta yttrandet som sitt eget.

Sammanfattning

En motion om strukturbidrag för ökad tillväxt har lämnats till kommunfullmäktige i Flens kommun av Flensbygdens Moderater. I motionen beskrivs en vilja att skapa förutsättningar för att Flens skolor ska kunna bedrivas likvärdigt oavsett var de ligger i kommunen.

Med motionen yrkar man på att kommunstyrelsen och barn-, utbildnings- och kulturnämnden ska utforma ett landsbygdssöd/strukturbidrag för kommunens landsbygdsskolor med syfte att förstärka förutsättningarna för likvärdighet i de små skolenheterna på landsbygden och att stödet ska betraktas som ett strukturellt komplement från kommunfullmäktige för att öka tillväxten och inflyttning till Flens kommun.

Strukturbidrag kan fördelas utifrån olika kriterier. Idag fördelar Barn-, utbildnings- och kulturnämnden strukturbidrag till olika skolor för att utjämna socioekonomiska skillnader och ett extra strukturbidrag till Bettna skola och Kyrkskolan på grund av att de är små skolor utanför tätort och enda skolan på orten.

Strukturbidrag kan betalas ut likvärdigt till samtliga skolor som uppfyller kriterier, kommunala och fristående vilket idag görs med det socioekonomiska strukturbidraget. Det kan också tas ifrån de kommunala skolornas totala pott och fördelas om och då enbart fördelas till kommunala skolor. Det innebär i praktiken att pengar fördelas om så att ett extra bidrag går till de skolor som uppfyller kriterierna.

Ett större strukturbidrag direkt till landsortsskolorna skulle orsaka en snedfördelning av resurser och slå ut effekten av det socioekonomiska strukturbidraget. Kostnader för små skolor och överkapacitet i lokaler hamnar på olika kostnadsställen. Det är således

viktigt att en och samma aktör hanterar hela fördelningen av resurser (resursfördelningsmodellen).

Kommunen är finansiär av utbildning både i kommunal och fristående verksamhet och behöver fördela sina resurser likvärdigt för alla barn och elever.

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen anser att en aktör – Barn-, utbildnings- och kulturnämnden bör hantera hela fördelningen av resurser och fördelning av de olika strukturbidragen för att de i så hög grad det är möjligt ska träffa rätt och utjämna de skillnader som avses.

För att Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen ska kunna föreslå Barn-, utbildnings- och kulturnämnden en rimlig och rättvis resursfördelning behöver den totala potten pengar som Barn-, utbildnings- och kulturnämnden tilldelas varje år öka kontinuerligt i takt med det minskade barn- och elevunderlaget, för att kompensera för de minskade intäkterna. Detta behöver ses i förhållande till hur kommunfullmäktige väljer att arbeta med lokalbeståndet.

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden behöver således få en utökad rambudget i form av prioriterade medel för att kunna behålla mindre skolor och gå med budget i balans när elevantalet sjunker. Prioriterade medel behöver ges till nämnden för att kompensera för det minskade barn- och elevunderlaget och det behöver beräknas om och höjas årligen så att det ökar i takt med att det blir färre barn och elever.

Ekonomienheten behöver årligen göra beräkningar på hur mycket Barn-, utbildnings- och kulturnämnden behöver i extra medel sett till faktorerna:

- Hur många elever tappar vi under året
- Hur stor lokalyta väljer kommunfullmäktige att behålla

Det är kostsamt att driva små skolor eftersom personalkostnaderna per elev blir höga när antalet elever är lågt. De små skolorna i Flen går idag inte runt ekonomiskt och det blir värre för varje år som går sett till att antalet elever minskar. Desto lägre skolpengen är, desto fler elever behövs för att klara en ekonomi i balans. Idag får samtliga kommunala skolor kämpa för att klara miniminivå.

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Sabina Dernelid
Verksamhetsstrateg

Skickas till:
Kommunstyrelsen
Akt

Yttrande gällande motion - strukturbidrag för ökad tillväxt

Inledning	1
Bakgrund och nuläge	1
Utmaning med små skolor	2
Utmaningar för hela skolorganisationen	2
Likabehandlingsprincipen	3
Bristande likvärdighet	4
Resursfördelning	4
Strukturbidrag	5
Konsekvenser med olika typer av strukturbidrag	5
Kommuners tillämpning av strukturbidrag till småskolor	6
Strukturbidrag till små skolor i Flens kommun	6
Att utforma ett strukturbidrag	7
Sammanfattning	8

Inledning

En motion om strukturbidrag för ökad tillväxt har lämnats till kommunfullmäktige i Flens kommun av Flensbygdens Moderater. I motionen beskrivs en vilja att skapa förutsättningar för att Flens skolor ska kunna bedrivas likvärdigt oavsett var de ligger i kommunen. Vidare beskrivs att trygga skolor med god måluppfyllelse i såväl tätort som på landsbygd bidrar till attraktivitet, tillväxt och inflyttning. Med motionen yrkar man på att kommunstyrelsen och barn-, utbildnings- och kulturnämnden ska utforma ett landsbygdsstöd/strukturbidrag för kommunens landsbygdsskolor med syfte att förstärka förutsättningarna för likvärdighet i de små skolenheterna på landsbygden och att stödet ska betraktas som ett strukturellt komplement från kommunfullmäktige för att öka tillväxten och inflyttning till Flens kommun.

Bakgrund och nuläge

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden tilldelas medel (ramtilldelning) varje år baserat på volym, det vill säga baserat på antal barn folkbokförda i kommunen. På grund av det sjunkande elevunderlaget (färre födda barn) kommer ramtilldelningen till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden sannolikt att minska varje år de kommande fem åren (och betydligt längre sett till prognos). Ett lågt antal barn och elever påverkar skolornas ekonomi eftersom finansieringen till skolorna sker genom skolpeng per elev.

I Flen har skolorna i dag olika förutsättningar framförallt sett till socioekonomiska faktorer. Alla elever (vårdnadshavare) har rätt att välja skola och elever med stöd hemifrån hamnar ofta på samma skolor medan barn med sämre förutsättningar och annan socioekonomisk bakgrund hamnar på andra skolor. Den typen av segregation och förändring i elevunderlag på olika skolor påverkar hur olika skolor kan använda sina resurser. Skolor där majoriteten av eleverna har stöd hemifrån behöver sannolikt inte lägga lika mycket extra resurser för att förbättra skolresultaten som en skola med ett elevunderlag av studie- och kunskapsmässigt lägre nivå.

Det finns också skillnader i geografiska placeringar och olika storlekar på skolor som bidrar till att det blir svårt att uppfylla det kompensatoriska uppdraget som innebär att skolan ska vara likvärdig för alla sträva efter att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹

Idag får skolor som ligger i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar strukturbidrag för att kompensera och ge eleverna likvärdiga möjligheter att nå utbildningens mål.

Idag får också Kyrkskolan och Bettna skola extra pengar i form av strukturbidrag. Det får de för att skolor på mindre orter ofta har förutsättningar som gör det dyrare att driva verksamheten.

Utmaning med små skolor

Det är kostsamt att driva små skolor eftersom personalkostnaderna blir höga per elev när antalet elever är lågt. Kommuner har olika förutsättningar att anpassa sin verksamhet efter minskningar i antalet elever, dels på grund av demografiska förändringar och dels på att elever väljer att gå i andra skolor än kommunens egna. Svårigheter att anpassa kommunens egen skolverksamhet efter detta genererar ofta högre kostnader, åtminstone under viss tid.²

På enheter med få elever är kostnaderna för personal, lokaler, elevhälsa, städning och andra faktorer högre per elev jämfört med skolor med fler elever. Det är utmanande att skapa och upprätthålla en effektiv organisation när enheten är liten. Det kan innebära att ekonomin blir mindre hållbar och att det blir svårt att tillhandahålla resurser och tjänster som behövs för en kvalitativ undervisningsmiljö.

Det behövs klasser med minst 25 elever för att en rektor ska ges rimliga förutsättningar att driva verksamhet. Under 22 elever blir det väldigt svårt. Detta grundar sig på en generell beräkning av kostnaden för de resurser som behövs för att bedriva god undervisning. Elevpengens storlek avgör hur många elever som ska utgöra en klass i en sund budget, med allt vad det innebär med ledning, måltider, hyror, lokalvård, elevhälsa och inte minst undervisning inklusive särskilt stöd för elever med utökade behov. Ju lägre elevpengen är, desto fler elever behövs för att få ekonomi i balans.

Utmaningar för hela skolorganisationen

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden behöver ta hänsyn till skolornas förmåga att erbjuda likvärdig och högkvalitativ undervisning för alla elever i Flens kommun.

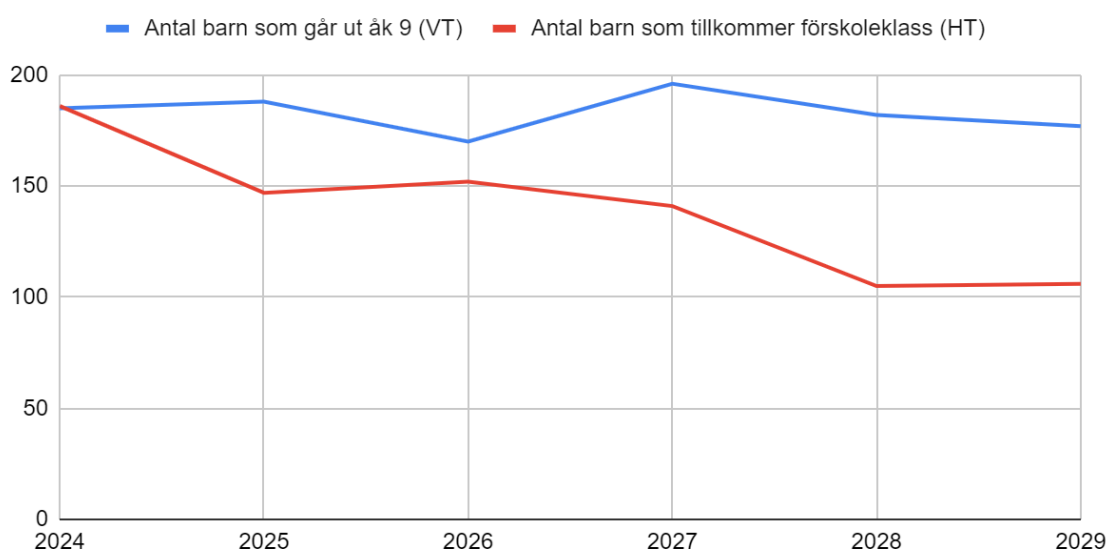
¹ Det (o)fria skolvalet - Malmö Universitet

² Sveriges kommuner och regioner (SKR)

En budget där hänsyn måste tas till små grupper och att därtill ge särskilt ekonomiskt stöd till mindre enheter, riskerar att slå ut effekterna av det socioekonomiska strukturbidraget och negativt påverka övriga skolor.

När elevpengen sjunker innebär det att verksamheternas budget minskar och om verksamheten utöver det tappar barn innebär det ytterligare minskad budget. Sett till antal barn som lämnar skolororganisationen (slutar i årskurs 9) och barn som tillkommer varje år (börjar förskoleklass) ser vi stora utmaningar framöver.

Antal barn som går ut åk 9 (VT) och Antal barn som tillkommer förskoleklass (HT)

Likabehandlingsprincipen

När en kommun fördelar pengar till skolor ska den tillämpa den så kallade likabehandlingsprincipen, som innebär att kommunala och fristående skolor ska ha lika villkor. Det innebär att lokalkostnaderna per elev som hela tiden ökar i och med det minskade elevunderlaget inte bara blir en kostnad för de faktiska hyrorna eller renoveringskostnaderna utan också pengar som behöver betalas ut till alla aktörer i vilka kommunens barn går i (totalt 607 grundskoleelever i 30 fristående verksamheter och andra kommuner³).

Den peng som betalas ut till de fristående verksamheterna baseras på vilka kostnader de kommunala verksamheterna har. Genomsnittshyran per elev ger upphov till vilken lokalpeng/elev som ges till de fristående. När de kommunala skolorna har en hög lokalkostnad innebär det att det blir mindre pengar över till undervisning. De fristående verksamheterna har möjlighet att fördela pengarna som de önskar vilket bidrar till att elever i kommunala och fristående skolor redan idag ges olika förutsättningar.

³ Siffror uttagna i juni 2024.

Bristande likvärdighet

Även om pengar skulle tillföras i sådan omfattning att de små skolorna skulle klara sig ekonomiskt ett år skulle det innebära att fördelningen av resurser mellan olika kommunala skolor och mellan kommunala och fristående skolor blev ojämnt fördelade. De fristående skolorna som har möjlighet att fördela sina pengar som de önskar kan lägga mer på lärarresurser medan de kommunala pengarna till stor del går åt till hyror.

Det finns idag stora skillnader även mellan de kommunala skolorna vad gäller elevunderlag. Varje skola får ett socioekonomiskt stöd som syftar till att jämna ut skillnader mellan skolorna som kan antas bero på skillnader i elevers socioekonomiska skillnader, exempelvis vårdnadshavares utbildningsbakgrund.

Strukturbidrag till små skolor kan innebära att skolor där eleverna har bäst förutsättningar får mer resurser medan skolor där eleverna har sämst förutsättningar får mindre beroende av strukturbidragets storlek. Likvärdigheten riskerar således att bli lidande oavsett strukturbidrag.

Resursfördelning

Att fördela resurser kräver många avvägningar. Oavsett vilken modell som används för att fördela resurser så behöver den vara transparent och förutsägbar, så att varje skola vet vilka resurser som de har att röra sig med. Sättet att fördela pengar till skolorna behöver accepteras och upplevas som rättvist - särskilt när resurser fördelas enligt socioekonomiska förutsättningar och styr pengar till skolorna efter deras elevsammansättning.

Sättet att fördela pengar ska också främja en effektiv resursanvändning på skolorna, samtidigt som det är rektor som bedömer och avgör hur resurserna ska fördelas inom respektive skola.

Resurser som fördelas till skolor sker genom grundbelopp (skolpeng) per elev, strukturjustering per skola, statsbidrag (fördelas olika beroende av typ) och tilläggsbelopp per elev i behov av särskilt stöd.

3% administration 6% momskompensation Tillkommer till de fristående enheterna		
Tilläggsbelopp	Individbaserade	Riktlinjer med kriterier kring ansökan om tilläggsbelopp
Anslag utifrån organisering	Statsbidrag Avgifter	Fördelas utöver den kommunala finansieringen Kan fördelas olika mellan enheter
Grundbelopp olika mellan enheter	Strukturjustering	Utifrån valda valda beräkningskriterier, till exempel: Socioekonomi Enheters storlek
Grundbelopp gemensam del	Undervisning Lärverktyg Lokaler Måltider Elevhälsa Övrigt Administration	Volymersättning Olika belopp för olika åldrar/årskurser Styrs av timplaner samt mål med verksamheten

Strukturbidrag

Det finns olika typer av strukturbidrag och de kan utformas på olika sätt beroende av vad de syftar till att åstadkomma.

- **Strukturbidrag som fördelas utifrån socioekonomiska faktorer**

Ett sätt för kommuner att arbeta kompensatoriskt genom att fördela ekonomiska resurser olika till olika förskolor och skolor utifrån deras barn- och elevsammansättning sett till föräldrars utbildningsbakgrund, eventuell invandrarbakgrund och andra liknande faktorer.

- **Strukturbidrag som fördelas ut till små skolor som har svårt att klara sig utan ekonomiskt stöd**

Den typen av strukturbidrag kan fördelas enligt olika kriterier och principer. I vissa fall fördelas det mellan kommunala enheter vilket innebär att pengar tas från de kommunala skolornas pott och omfördelas mellan de olika kommunala skolorna. Det kan också tas ifrån samtliga skolors pott och fördelas då lika till alla skolor som uppfyller uppsatta kriterier.

- **Strukturbidrag som betalas ut extra till en nämnd från kommunfullmäktige för att nämnden ska kunna bedriva verksamheter som inte klarar sig ekonomiskt själva såsom små skolor**

Kommunen är finansiär av utbildning både i kommunal och fristående verksamhet och behöver fördela sina resurser lika dem emellan. Ett strukturbidrag från kommunfullmäktige till en nämnd behöver således fördelas likvärdigt enligt uppsatta kriterier. Den typen av strukturbidrag behöver för att fullt ut kunna kompensera för drift av de små skolorna omfatta alla kostnader som uppstår. Om enbart de små skolorna kompenseras finns stor risk för att likvärdigheten blir lidande mellan kommunens egna skolor.

Konsekvenser med olika typer av strukturbidrag

Effekterna av olika strukturbidrag riskerar att slå ut varandra beroende av hur pengarna fördelas. Hur mycket pengar som ska läggas in i skolpeng och hur mycket som ska gå till socioekonomiska strukturbidrag och övriga strukturbidrag beslutar Barn-, utbildnings- och kulturnämnden om i budget varje år.

Kommuners tillämpning av strukturbidrag till småskolor

Kommun	Strukturbidrag till små skolor	Fördelning
Eskilstuna	Ja	Fördelas till skolor belägna utanför tätort som är enda skolan på orten till små skolor med låga elevantal: 1-150: 100 000 kronor per årskurs/ år 151-200: 50 000 kronor per årskurs/år
Strängnäs	Nej	-
Norrköping	Nej	-
Västerås	Nej	-
Sala	Nej (men har funnits)	-
Köping	Nej (men skolorna på landsbygd får pengar för att hyra bussar)	-
Katrineholm	Ja, småskoletillägg	Fördelas till småskolor med låga elevantal: 1-60: 650 000 kronor 61-80: 550 000 kronor 81-120: 450 000 kronor
Vingåker	Nej	-
Ale	Nej	-
Ekerö	Ja, till mindre skolor med dåliga delningstal	Omfördelning av de kommunala skolornas resurser
Värmdö	Ja	Skolor utan broförbindelse får extra tilldelning från KF

Strukturbidrag till små skolor i Flens kommun

Sedan flera år tillbaka har bedömningen gjorts kring särskilda behov för landsortsskolor som har ökade kostnader jämfört med andra skolor i kommunen.

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden har tidigare fattat beslut om strukturbidrag för Bettna skola och Kyrkskolan som var de enda två kommunala skolorna som tidigare uppfyllde kriterierna. Inom kort uppfyller sannolikt även Bruksskolan kriterierna sett till minskat elevunderlag.

Kriterierna har tidigare varit:

- Skolan ska vara belägen utanför Flens tätort
- Skolan ska vara den enda skolan på orten
- Skolan ska ha maximalt 120 elever i årskurserna F-9

Skolor ordnade i storleksordning sett till antal elever maj 2024 med den minsta skolan först:

Skola	Antal elever
Bettna skola	69
Malmaskolan	96
Kyrkskolan	117
Bruksskolan	121
Stenhammarskolan	785

År 2023 uppgick strukturbidraget till totalt 1 036 800 kronor som betalades ut till Kyrkskolan (604 800 kronor) och till Bettna skola (432 000 kronor) och Kyrkskolan. År 2024 har strukturbidraget till landsortsskolor sänkts något i och med det ekonomiska läget och totalt betalades 1 miljon kronor ut till Kyrkskolan (500 000 kronor) och Bettna skola (500 000 kronor).

Om en mindre skola har fördyrande omständigheter är det viktigt att se till var dessa hamnar. Till exempel lånar de mindre skolorna lokaler och lärare för undervisning av de större skolorna vilket innebär att vissa av de mindre skolornas kostnader hamnar på de större.

Svårigheterna för Barn- och elevhälsa att organisera sig så att de kan stötta de mindre skolorna på samma sätt som de större ger ökade kostnader, men dessa hamnar hos Barn- och Elevhälsan.

Detta innebär att för att ett strukturbidrag ska fördelas på ett sätt så att det kompenserar rätt saker behöver kostnader kartläggas och bidrag eventuellt fördelas på olika enheter som får fördyrande omständigheter när de ska nå de mindre skolorna.

Att utforma ett strukturbidrag

Strukturbidrag kan utformas på olika sätt i olika kommuner. Det kan påverka fristående verksamheter beroende på hur man formulerar det. Om det utgår ifrån alla skolor oavsett huvudman så omfattar de kriterier man sätter upp alla skolor oavsett huvudman. Då tas strukturbidraget ifrån den totala potten pengar innan de fördelas ut till skolorna.

Om strukturbidragen endast ska hanteras för fördelning av de kommunala skolornas medel så som sker idag så innebär det att medel till strukturbidrag tas från de kommunala grundskolornas pott och fördelas om så att det tillfaller enbart kommunala skolor.

Det innebär att pengar tas från kommunala skolor och fördelas om så att en större del tillfaller de skolor som uppfyller vissa kriterier. Sett till hur kriterierna tidigare varit utformade skulle det inom kort innebära att tre av fem skolor skulle få en större del av de kommunala grundskolornas totala pott.

Oavsett hur man väljer att göra så fördelas pengar mellan olika skolor efter olika kriterier så länge. Ett strukturbidrag som betalas ut direkt från kommunfullmäktige behöver fördelas likvärdigt vilket innebär att fristående skolor som uppfyller kriterierna också behöver få strukturbidrag.

Det är viktigt att utforma strukturbidrag till vad det syftar att uppnå det vill säga vilken olikhet man anser att det ska kompensera för och i vilken omfattning. Det kan handla om:

- Kompensation för volymer (antal elever på skolan) så att undervisning kan bedrivas trots att det egentligen inte finns ekonomisk möjlighet på grund av elevantal
- Kompensation för resor in till andra skolor för undervisning som inte finns på skolan
- Avstånd till närliggande enhet, ensam på orten, saknar tillgång till lokaler
- Kompensation till skolor som lånar ut lokaler och personal som nyttjas av andra skolor
- Ersättning för att skolan ska kunna anställa fler lärare så att det går att ha tjänster som är på skolan och kan undervisa istället för att resa till andra skolor
- Trygghet och boendestruktur i området
- Enhetens totala storlek

Resurser till skolor kan fördelas på olika sätt, till exempel genom personalresurser, stödresurser eller ekonomiska resurser som rektorer kan nyttja. De kan fördelas via indexpåverkan. Pengar kan fördelas som en klumpsumma eller som en peng per elev till enheter.

Om ett strukturbidrag skulle betalas ut direkt från kommunfullmäktige till skolor enligt uppsatta kriterier så innebär det en ökad risk för snedfördelning då det är två parter, kommunfullmäktige och Barn-, utbildnings- och kulturnämnden, som ska dela ut pengar från varsitt håll. När fördelningen av resurser sker från flera håll ökar risken för en orättvis fördelning där olika bidrag slår ut varandra.

Alla elever har rätt till likvärdig utbildning vilket kommunen ska tillgodose och det är mycket viktigt att ha koll på hur resurser fördelas för att säkerställa lika villkor.

Sammanfattning

Strukturbidrag skulle enligt de kriterier som tillämpats tidigare betalas ut till tre av fem kommunala skolor om fördelningen skedde mellan kommunala skolor. Vid en fördelning mellan kommunala skolor innebär det att pengar tas från samtliga fem kommunala skolor och ges till tre av dem. Ett sådant strukturbidrag innebär inte att mer pengar tillförs utan enbart att pengarna fördelas mellan olika skolor beroende av skolstorlek. För att detta ska ske likvärdigt är det viktigt att ta hänsyn till hur skolornas elevsammansättning ser ut sett till socioekonomiska faktorer eftersom detta skiljer sig mycket mellan olika skolor. Det är också viktigt att skolpengen täcker grundläggande behov och möjliggör för alla skolor att följa lagkrav innan ytterligare pengar fördelas och betalas ut som strukturbidrag.

Beroende av hur stor skolpengen är och hur mycket pengar som fördelas på olika strukturbidrag riskerar de olika typerna av strukturbidrag att slå ut varandra så att de inte längre kompenserar för det de är tänkta att kompensera.

För att ett bidrag från kommunfullmäktige till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden ska kunna kompensera för det minskade elevunderlaget skulle bidraget behöva öka i takt med att elevunderlaget minskar (så länge lokalkostnader kvarstår eller ökar).

Att det blir färre elever varje år med mindre pengar som följd innebär också att omfattningen av ett strukturbidrag skulle behöva räknas om och höjas årligen. Om syftet med strukturbidraget är att de små skolorna ska kunna klara sig själva trots dåliga delningstal (höga kostnader per elev) så behöver pengar tillföras så att det även kompenserar andra extra kostnader som uppstår för nämndens alla verksamheter.

Det behöver framförallt kompensera för de extra kostnader som uppstår i form av genomsnittlig lokalkostnad vid bidrag till fristående verksamheter.

DATUM 2024-05-02

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Lena Furén
DIARIENR BUK/2023:405

Primärt samverkansavtal gymnasieutbildning**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att godkänna förslag till primärt samverkansavtal för gymnasieskolan i samverkan med Katrineholms kommun och Vingåkers kommun, samt

att ingå primärt samverkansavtal med Katrineholms kommun och Vingåkers kommun avseende planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i gymnasieskolan, samt

att uppdra åt förvaltningschef att underteckna det primära samverkansavtalet

Sammanfattning

Riksdagen beslutade den 16 juni 2022 om ändringar i skollagen (2010:800) vilka ska underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2023 och är tillämplig för gymnasieutbildning som påbörjas efter 1 juli 2025.

Ändringarna i skollagen innebär bland annat att både efterfrågan hos ungdomar och arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering av vissa utbildningar på gymnasial nivå samt att den information som respektive huvudman erbjuder om sin utbildning tydligt ska ange utbildningens inriktning och vad utbildningen kan leda till.

Varje kommun ska samverka med minst två andra kommuner om uppgifter i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. Det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning.

Det är även möjligt att sluta sekundära avtal med kommuner utanför samverkansområdet eller regioner. Sådana avtal kan även slutas om annan utbildning i gymnasieskolan.

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden fick på nämndmöte 20231207 information om denna lag samt intentionen om samverkan med Katrineholms kommun och Vingåkers kommun under ärendet månadsrapport 10, 2023

Bildningsnämnden i Katrineholms kommun fattade sitt beslut 20231212 om att ingå i ett primäravtal med Flens kommun och Vingåkers kommun under förutsättning att Flens kommun och Vingåkers kommun fattar samma beslut.

Till huvuddokumentet (primära samverkansavtalet) följer tre bilagor:

Bilaga 1: Avtalet omfattar nationella program och inriktningar enligt definitionen i skollagen.

Bilaga 2: Prislista för interkommunal ersättning samt

Bilaga 3: Information och marknadsföring

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Lena Furén
Tidigare förvaltningschef

Skickas till:
Katrineholms kommun
Vingåkers kommun
Akt

Primäravtal för dimensionering och planering av gymnasieutbildning samverkansområde KFV

**Vingåkers
kommun**

Sörmlands
hjärta
Flens kommun

Katrineholm

Innehåll

1. Parter	2
2. Avtalets syfte	2
3. Avtalets omfattning	2
4. Interkommunal ersättning.....	3
5. Beslutande och beredande organ	3
6. Samverkansmodell	3
7. Avtalstid, uppsägning och förlängning.....	4
8. Ändringar och tillägg	4
9. Omförhandling	4
10. Uppföljning av samverkan	4
11. Tvistelösning.....	5
12. Force majeure.....	5
13. Undertecknande av avtal.....	7

1. Parter

Detta avtal är upprättat mellan Katrineholms kommun (org. nr. 212000–0340), Flens kommun (org. nr. 212000–0332) och Vingåkers kommun (org. nr. 212000–0308), gemensamt benämnda Avtalsparterna, vilka tillsammans utgör samverkansområde KfV.

2. Avtalets syfte

Riksdagen beslutade den 16 juni 2022 om ändringar i skollagen (2010:800) vilka ska underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2023 och är tillämplig för gymnasieutbildning som påbörjas efter 1 juli 2025.

Ändringarna i skollagen innebär bland annat att både efterfrågan hos ungdomar och arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering av vissa utbildningar på gymnasial nivå samt att den information som respektive huvudman erbjuder om sin utbildning tydligt ska ange utbildningens inriktning och vad utbildningen kan leda till.

Syftet med detta avtal är att uppfylla avtalsparternas lagstadgade ansvar enligt nämnda lagändring genom att

- parterna tillsammans ska, genom samarbete och samverkan, erbjuda ett allsidigt utbud av gymnasieutbildningar av hög kvalitet som ska tillgodose både ungas efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt,
- parterna tillsammans ska delta i omvärldsbevakning i syfte att stödja och utveckla den verksamhet där utbildning erbjuds,
- avtalet ska reglera samarbetet mellan avtalsparterna kring utbud, kostnadsutveckling, kvalitet och elevernas utbildningsresultat.

3. Avtalets omfattning

Avtalsparterna enas om att samverka kring antagning till:

- Nationella program
Avtalet omfattar nationella program och inriktningar enligt definitionen i skollagen. Program och inriktningar redovisas i bilaga 1.
- Introduktionsprogram
Avtalet omfattar de sökbara introduktionsprogrammen. Program och inriktningar redovisas i bilaga 1.
- Andra utbildningar godkända av Skolverket.

Programutbud ska årligen beslutas av anordnade kommuns beslutsorgan och ska baseras på de planerings- och dimensioneringsunderlag som tillhandahålls vart tredje år.

Utöver samverkan kring antagning ska avtalet även reglera ett gemensamt ansvar för information om utbildning samt marknadsföring.

4. Interkommunal ersättning

Interkommunal ersättning för de utbildningar som ingår i avtalet betalas i enlighet med en överenskommen prislista som utgör bilaga 2 till detta avtal. Avtalsparter ska informeras om förändring

i den interkommunala ersättningen senast utfallet av 31 december innevarande år. Prislistan löper kalenderårsvis och revideras årligen i samband med att utbildningsutbudet ses över.

5. Beslutande och beredande organ

Skolchef för gymnasieutbildning i respektive kommun, eller annan av kommunen utsedd representant, ansvarar för beredning av ärenden gällande detta avtal. Skolchef, eller annan utsedd representant, utgör styrgrupp för samverkan.

Formella beslut fattas av respektive huvudman i enlighet med gällande beslutsordning.

Tillhörande bilagor till detta avtal ska uppdateras varje år enligt gällande beslutsordning.

6. Samverkansmodell

Antagning

Gymnasieantagningen ska samordnas mellan avtalsparterna för att säkerställa att den sker i enlighet med gymnasieskolans styrdokument för samtliga nationella program och nationella inriktningar. Det är särskilt angeläget att avtalsparterna förbinder sig att förhandla med övriga parter innan beslut fattas om inrättande eller upphörande av utbildningar eller inriktningar.

Alla elever inom samverkansområdet blir förstahandsmottagna till de utbildningar som omfattas av detta samverkansavtal.

Beslut om utbildningsutbud och antal utbildningsplatser i anordnarkommunerna fattas av respektive huvudman.

Information och marknadsföring

Avtalsparterna har ett gemensamt ansvar för att erbjuda elever och vårdnadshavare likvärdig information om samtliga utbildningar inom samverkansområdet.

Informationen ska vara lättförståelig, saklig, relevant och lättillgänglig och ska även innehålla uppgifter om vad de olika utbildningarna kan leda till när det gäller etablering på arbetsmarknaden och en övergång till vidare studier. Vidare ska informationen tydligt ange att alla ungdomar inom samverkansområdet har samma möjlighet till utbildning, oavsett val av huvudman.

Informationen ska ges lokalt inom respektive kommun samt regionalt inom samverkansområdet via andra lämpliga kanaler.

Samordning av information och marknadsföringsaktiviteter regleras i bilaga 3.

Studie- och yrkesvägledning

Den studie- och yrkesvägledning som erbjuds inom samverkansområdet ska vara neutral och oberoende av olika valalternativ och huvudman. Respektive part har ett ansvar för vägledningsinsatser (stödprocesser till individ) men ska samverka kring regionala insatser.

Samordning av studie- och yrkesvägledning regleras i bilaga 3.

7. Avtalstid, uppsägning och förlängning

Avtalet gäller tills vidare från och med 2024-08-01 och avser utbildningar som startar läsåret 25/26.

En ömsesidig uppsägningstid bestäms till två (2) år.

Uppsägning ska ske skriftligen och meddelas var avtalspart.

Om förutsättningarna för detta avtal ändras, med anledning av eventuella nationella förändringar i lagar och förordningar om planering, dimensionering och erbjudande om utbildningar, gäller en annan uppsägningstid efter överenskommelse mellan avtalsparterna.

8. Ändringar och tillägg

Ändringar i, eller tillägg till detta avtal ska dokumenteras skriftligen och beslutas hos samtliga avtalsparter vid behörigt organ för att vara gällande.

9. Omförhandling

Avtalsparterna är överens om att söka anpassa sig till nya förhållanden som kan uppstå under avtalsperioden och på bästa sätt försöka tillgodose varandras förutsättningar och behov.

Samtliga avtalsparter har rätt att begära omförhandling av detta avtal om det under avtalstiden sker väsentliga förändringar av de förutsättningar som avtalet baseras på.

Omförhandling ska skriftligen begäras hos motparterna. Rätten till begäran om omförhandling innebär inte någon rätt till ändring av avtalets innehåll.

10. Uppföljning av samverkan

Kontaktperson

Respektive avtalspart ska utse en kontaktperson som äger rätt att företräda parten med anledning av detta avtal och skriftligen meddela de andra parterna kontaktuppgifter till den försträmde.

Det åligger respektive avtalspart att skriftligen och utan dröjsmål meddela byte av kontaktperson till de andra parterna.

Informationsutbyte

Avtalsparterna ska löpande och utan dröjsmål lämna den information som respektive avtalspart behöver för sitt beslutsfattande och för att avtalsparterna ska kunna följa verksamheten och tillämpningen av avtalet.

Sådan information kan avse, men är inte begränsad till, den information respektive part kan behöva för att fullgöra sitt verksamhetsansvar och ansvar för den interna kontrollen.

Uppföljning av avtalet

Respektive avtalspart ansvarar för uppföljning av avtalet och dess bestämmelser och uppföljning av avtalet ska genomföras av ansvarig kontaktperson.

Uppföljning ska ske nio (9) månader efter det att avtalet träder i kraft och därefter 1 (en) gång per termin under avtalstiden.

Om behov finns ska ytterligare uppföljning ske när det påkallas av någondera av kontaktpersonerna och vid de tidpunkter som avtalsparternaparterna gemensamt bestämmer.

11. Tvistelösning

Vid tvist

Tvister med anledning av tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas av parterna i godo och i andra hand av domstol i enlighet med tillämpliga forum- och handlägningsregler.

Parterna får inte avbryta eller uppskjuta fullgörandet av de prestationer som avtalats under åberopande av att tvisteförfarande inletts eller pågår, så länge avtalet fortfarande gäller.

12. Force majeure

Befrielsegrunder

En avtalspart fritas från skyldigheten att fullgöra sin del av avtalet och från att erlægga skadestånd om hans åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, ingrepp av myndighet eller annan därmed jämförlig händelse som uppdragstagaren inte råder över och inte heller kunnat förutse.

Arbetskonflikt som har sin grund i kommunens brott mot kollektivavtal får inte åberopas som befrielsegrund.

Avtalsparterna är skyldiga att genast utföra åligganden enligt avtalet när händelse av här angivet slag upphör.

Föreligger ovannämnda omständigheter har var part rätt att så länge de består, själv utföra de avtalade åtagandena.

Om avtalets fullgörande till väsentlig del förhindras på grund av force majeure-händelse för längre tid än en (1) månad äger vardera part utan ersättningsskyldighet skriftligen häva avtalet.

Underrätta motparter

För att en avtalspart ska ha rätt att åberopa en befrielsegrund ska denne utan dröjsmål underrätta motparten om befrielsegrundens uppkomst, liksom om befrielsegrundens upphörande. Part ska informera motparten om när fullgörelse beräknas kunna ske.

13. Undertecknande av avtal

Avtalet är upprättat i tre (3) likalydande exemplar, varav var part har tagit var sitt exemplar.

För

Katrineholms kommun

Namn

Namnförtydligande

Katrineholm 2024 - ____ - ____

För

Flens kommun

Namn

Namnförtydligande

Katrineholm 2024 - ____ - ____

För

Vingåkers kommun

Namnförtydligande

Underskrift

Katrineholm 2024 - ____ - ____

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Henrik Ljungqvist
DIARIENR BUK/2024:125

Skolverket riktat stöd**Förslag till beslut**

Barn-, utbildnings- och kulturnämnden föreslås besluta

att upphäva beslut § 39 som fattades på nämndsammanträde 240523 om att avböja Skolverkets erbjudande om riktat stöd, samt

att tacka ja till Skolverkets erbjudande om riktat stöd

Sammanfattning

Vid nämndmötet 240523 beslutades, på felaktiga grunder, att Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen inte skulle delta i Skolverkets satsning Riktat stöd. Efter mötet framkom uppgifter som innebar att vi inte med säkerhet skulle kunna komma ifråga 2025, vilket var grund till beslut. Av det skälet ber vi nämnden att fatta ett nytt beslut.

Beslutsunderlag

- Infomöte 1 240410
- Minnesanteckningar Flen 240410
- Beslut om att erbjuda samverkan inom ramen för Skolverkets riktade insatser

Jaana Moberg
Förvaltningschef

Henrik Ljungqvist
Verksamhetschef skola/måltid

Skickas till:
Akt

TJÄNSTESKRIVELSE

Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen

TJÄNSTESTÄLLE Barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen Till Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
HANDLÄGGARE Sabina Dernelid

DIARIENR BUK/2024:15

Anmälningssärenden 240511-240629**Folkbildningsrådet**

- Cirkulär studieförbund 24:02

Kommunfullmäktige

- KF beslut 240527 § 52 Årsredovisning och bokslut år 2023

Kommunstyrelsen

- KS beslut 240506 § 67 Utvärdering av Flens kommuns system för intern kontroll 2023

Samhällsbyggnadsnämnden

- Beslut om avskrivning av ärende HÄLS.2024.333 gällande tillsyn hälsoskydd Bruksskolan samt avgift för nedlagd handläggningstid
- Information med bedömning och begäran om svar i tillsyn hälsoskydd Kyrkskolan HÄLS.2024.334

Skolverket

- Beslut om återbetalning av 2 664 kronor statsbidrag för personalförstärkning av speciallärare för 2023
- Beslut om beviljat statsbidrag 349 000 kronor för hjälp med läxor eller annan skolarbete utanför ordinarie undervisningstid för 2024
- Beslut om återbetalning 1 136 626 kronor för statsbidrag för barn som vistats i landet utan tillstånd för 2023

Delegationsbeslut 240511-240607

Beslutsnummer	Beslutsdatum	Beteckning	Beskrivning	Delegat
BUK Delegation §/2024 § 38	2024-05-20	BUK/2024:143	Beslut om mottagande i anpassad grundskola alternativt anpassad gymnasieskola 240520	Carolina Eriksson
BUK Delegation §/2024 § 39	2024-05-15	BUK/2024:113	Beslut om skolgång för elev på skola i Katrineholm	Henrik Ljungqvist

Beslutsdatum	Ärendenummer	SKOLSKJUTSBESLUT	Handläggare
2024-04-17	240408-SSK7-JN14	Beslut om skolskjuts läsår 2023/2024	Jerry Wahlstedt
2024-04-17	240415-SSK7-DD45	Beslut om skolskjuts läsår 2023/2024	Jerry Wahlstedt
2024-05-14	240422-SSK7-TG24	Beslut om skolskjuts läsår 2023/2024	Jerry Wahlstedt
2024-05-16	240430-SSK7-TX08	Beslut om skolskjuts läsår 2023/2024	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240515-SSK7-AV67	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240312-SSK7-YA56	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240308-SSK7-YS40	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240308-SSK7-OB68	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240524-SSK7-QL94	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240427-SSK7-YM64	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240510-SSK7-JU62	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240510-SSK7-YQ27	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-05-15	240306-SSK7-WT95	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-05-15	240306-SSK7-LE72	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-05-15	240306-SSK7-SL54	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240526-SSK7-BZ25	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240527-SSK7-FG97	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240527-SSK7-YM95	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240315-SSK7-DK47	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240404-SSK7-QK37	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240319-SSK7-XU57	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240411-SSK7-MP48	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240313-SSK7-JK05	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240421-SSK7-JO40	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240307-SSK7-TQ68	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-03	240520-SSK7-ZI31	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-04	240309-SSK7-NT23	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-04	240311-SSK7-DB27	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-04	240306-SSK7-DF27	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-04	240526-SSK7-YJ96	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-04	240306-SSK7-VT17	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240319-SSK7-TQ02	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240527-SSK7-BU67	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240527-SSK7-SH64	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240429-SSK7-OA37	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240321-SSK7-IB18	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240514-SSK7-QP14	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240401-SSK7-OM00	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240416-SSK7-PO14	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240427-SSK7-YM64	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240514-SSK7-MP28	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240321-SSK7-DO75	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-05	240319-SSK7-NO46	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-07	240324-SSK7-OH79	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-10	240609-SSK7-PG74	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-10	240610-SSK7-HG89	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt
2024-06-10	240609-SSK7-MH18	Beslut om skolskjuts läsår 2024/2025	Jerry Wahlstedt

Inkomna klagomål 240511-240607

Enligt 4 kap. 8 § Skollagen ska huvudmannen ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Barn/elever, föräldrar eller annan kan framföra klagomål på verksamheten skriftligt eller muntligt. Synpunkter/klagomål kan lämnas till personal i verksamheten, rektor/förskolechef, huvudmannen (Barn-, utbildnings- och kulturnämnden i Flens kommun) eller Skolinspektionen.

Beteckning	Beskrivning	Datum
KLH/2024:2	Klagomål grundskola - Bettna skola	2024-05-28

Inkomna synpunkter 240511-240607

Beteckning	Beskrivning	Datum
SPH/2024:145	Synpunkt angående omorganisation Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:155	Synpunkt gällande besparingar inom skola	2024-05-15
SPH/2024:143	Synpunkt gällande flytt av elever på Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:144	Synpunkt gällande flytt av elever på Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:176	Synpunkt gällande information på google	2024-06-05
SPH/2024:146	Synpunkt gällande lokalförändringar Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:148	Synpunkt gällande lokalförändringar Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:149	Synpunkt gällande lokalförändringar Stenhammarskolan	2024-05-13
SPH/2024:152	Synpunkt gällande neddragningar på Stenhammarskolan	2024-05-15
SPH/2024:147	Synpunkt gällande omorganisation Stenhammarskolan	2024-05-13